

Maria Hannula

Aikakauslehtikokoelmat Porin ja Rauman pääkirjastoissa

Opinnäytetyö

Syksy 2017

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kirjasto ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Maria Hannula

Työn nimi: Aikakauslehtikokoelmat Porin ja Rauman pääkirjastoissa

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2017 Sivumäärä: 67 Liitteiden lukumäärä: 3

Opinnäytetyössä tutkittiin Satakunnan ja Satakirjastojen kahden suurimman eli Porin ja Rauman pääkirjastojen painettujen aikakauslehtikokoelmien nykytilannetta ja pohdittiin niiden sekä e-lehtien lähitulevaisuutta kirjastoissa. Painetun aikakauslehtivalikoiman supistuminen, asiakaskunnan ikääntyminen, ihmisten ajankäytön muutokset ja lehtilainauksen pieneminen tulevat aiheuttamaan muutospaineita perinteisille lehtilukusaleille.

Kvantitatiivisessa asiakaskyselyssä kartoitettiin pääkirjastojen lehtilukusalien asiakkaiden lukutottumuksia, lehtitoiveita ja mielipiteitä e-aikakauslehtipalveluista. Suurin osa kyselyihin vastanneista oli tyytyväisiä nykyisiin aikakauslehtivalikoimiin, vaikka yleisten kirjastojen laatusuositus lehtikokoelman määrässä ei täytynyt kummassakaan kirjastossa. E-lehtiä koskeviin kysymyksiin ei saatu paljoakaan vastauksia, paitsi että lähes kaikki vastaajat pitivät painettua aikakauslehteä e-lehteä parempana. Tavoitteena oli myös asiakaskyselyn toistettavuus pienimuotoisempuna lähitulevaisuudessa, mikä hyödyttäisi sekä asiakkaita että kokoelmanhoitoa.

Satakirjastoissa Porin maakuntakirjastolla on vastuu aikakauslehtien säilyttämisestä. Tulevan kirjastojärjestelmän vaihdon takia suositeltiin muiden alueen kirjastojen supistavan lehtikokoelmaansa. Siksi Rauman säilytettävän lehtikokoelman lainaustilastoja verrattiin Porin kokoelmaan ja sen lainaustilastoihin. Raportin perusteella poistettiin tuhansia aikakauslehtiä Rauman pääkirjaston kokoelmasta sekä yksinkertaistettiin aikakauslehtien kokoelmanhoitoa.

Avainsanat: aikakauslehdet, kirjastot, kokoelmat, kyselytutkimus, lehtilukusalit

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author/s: Maria Hannula

Title of thesis: The magazines collections of the Pori and the Rauma Main Libraries

Supervisor(s): Ari Haasio

Year:2017

Number of pages:67

Number of appendices:3

This thesis is a study of the magazines collections of the Pori and the Rauma Main Libraries. The focus was on the present situation of the libraries' collections of printed magazines and on the near future of these collections, and that of electronic magazines. Traditional periodicals reading rooms will face pressure for change caused by the reduction of the range of magazines, the ageing of customers, changes in customers' use of time, and a decrease in the borrowing of magazines.

Customers' reading habits, their wishes related to magazines and their opinions on the electronic magazine services at the libraries were surveyed with a quantitative customer inquiry. Most of the respondents were satisfied with the present magazines collections. There were not many answers to the questions about electronic magazines, except that almost all the respondents preferred printed magazines to electronic magazines.

The Main Library of Pori has the storing responsibility of magazines. Therefore, it was recommended that other libraries of the region narrow down their collection. The lending statistics for the Rauma magazines were compared to the Pori collection and its lending statistics. Based on the report, thousands of magazines were removed from the collection of the Main Library of Rauma, and the care of the magazines collection was simplified.

Keywords: magazines, libraries, collections, questionnaire survey, periodicals reading rooms

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
1 Johdanto.....	8
2 Aikakauslehti	10
2.1 Aikakauslehden määritelmä	10
2.2 Aikakauslehtien ja lukusalien historiaa	11
2.3 Aikakauslehtien nykytilanne kirjastoissa.....	13
3 Kokoelmatyön vaiheet.....	17
4 Satakuntalaiset naapurit	19
4.1 Yleistietoa Porin ja Rauman kaupungeista.....	19
4.2 Porin ja Rauman kirjastojen historiaa	20
4.3 Porin ja Rauman kirjastojen vertailua	21
4.4 Aikakauslehtikokoelman nykytila Porin ja Rauman pääkirjastoissa.....	22
4.5 Aiemmin tutkittua.....	27
5 Tutkimusongelma	30
5.1 Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja tavoitteet	30
5.2 Tutkimusote, tiedonkeruumenetelmät ja analyysimenetelmät	31
5.3 Määrällinen tutkimus käyttäjätutkimuksena	32
5.4 Aikakauslehtien lainaustilastot käyttäjätutkimuksena	33
6 Empiirinen tutkimus.....	35
6.1 Käyttäjäkysely	35
6.2 Aikakauslehtien lainaustilastoja ja siihen perustuvaa kokoelmanhoitoa	47
7 Johtopäätöksiä	55
7.1 Yhteenveto käyttäjäkyselystä.....	55
7.2 Kehittämisideoita ja Rauman aikakauslehtikokoelman muutosehdotuksia	56
7.3 Tulevaisuuden näkymät	60
LÄHTEET.....	62

LIITTEET 67

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo

Kuva 1. Satakunnan kunnat 2017.....	19
Kuva 2. Tiede-lehtien hyllysijoittelu.....	50
Kuva 3. Filatelisti-lehden koko vuosikerta yhtenä tietueena.....	58
Kuvio 1. Suomessa julkaistavien aikakauslehtien lukumäärä	13
Kuvio 2. E-aineiston käyttö.....	15
Kuvio 3. Uudet ja lopetetut aikakauslehdet 2001–2015.	16
Kuvio 4. Mukailtu kokoelmien kehittämisen prosessi.	17
Kuvio 5. Seutulainat.	22
Kuvio 6. Aikakauslehtikokoelmien muutokset.	24
Kuvio 7. Maakuntakirjastojen ja Rauman kaupunginkirjaston aikakauslehtikokoelmat	25
Kuvio 8. E-lehtien käyttökerrat.	26
Kuvio 9. Porin pääkirjaston painettujen lehtien kierto.....	27
Kuvio 10. Rauman pääkirjaston painettujen lehtien kierto.....	27
Kuvio 11. Vastaajien ikä Porin ja Rauman lehtikyselyssä.	36
Kuvio 12. 1–7 päivää viikossa kirjaston aikakauslehtiä lukevien vastaajien ikäjakautuma.....	37
Kuvio 13. Porin ja Rauman kyselyyn vastanneiden elämäntilanne.	38
Kuvio 14. Kaikkien vastaajien ja vähintään kerran viikossa lukevien vastaajien elämäntilanteen erot.	39

Kuvio 15. Koulutusaste.....	40
Kuvio 16. Koulutusaste, vastaajien prosenttiosuudet.....	41
Kuvio 17. Kuinka usein luet kirjaston aikakauslehtiä joko kirjastossa tai kotiin lainaamiasi.....	42
Kuvio 18. Porin ja Rauman aineistorekisterissä olevien lehtien lainaustilastot.....	48
Taulukko 1. Korkein suoritettu koulutusaste.....	40
Taulukko 2. Mistä aiheista haluaisi uusia aikakauslehtiä.	43
Taulukko 3. Kaipaanko vieraskielisiä aikakauslehtiä jollain tietyllä kielellä.....	44
Taulukko 4. Kaikkien vastaajien mielipide kirjaston aikakauslehtivalikoimasta.	46
Taulukko 5. 1–7 kertaa viikossa kirjaston aikakauslehtiä lukevien mielipide aikakauslehtivalikoimasta.....	46
Taulukko 6. Porin ja Rauman aineistorekisterissä olevien lehtien lainaustilastot..	48

1 JOHDANTO

Aikakauslehtikokoelmat opinnäytetyön aiheena saattaa vaikuttaa tylsältä, perinteiseltä ja mitäänsanomattomalta aiheelta verrattuna esimerkiksi ajankohtaiseen esteettömään kirjastoon tai kirjastopalveluiden tuotteistamiseen. Painetun aikakauslehden asemaa ja nykytilannetta on käsitelty tässä työssä enemmän kuin teoriaa yleensä on tarpeen esitellä opinnäytetöissä, koska niiden muutos on ollut nopeata viime vuosina eikä aiheesta ole ollut paljon tutkimustuloksia saatavana.

Rauman pääkirjaston lehtilukusalissa työskennellessä jäi mietityttämään, onko kaikille lehdille lukijoita ja voisiko kokoelmatyötä muuttaa rationaalisemmaksi ja yksinkertaisemmaksi. Opinnäytetyön ohjaaja Ari Haasio ohjasi ajatusta enemmän asiakasnäkökulmapainotteiseksi kuin vanhana kirjastotyöntekijänä olisi edes ajatellut. Keskustelut Porin pääkirjaston Sari Pajusen ja Minna Juholan kanssa auttoivat kokonaisuuden hahmottamisessa ja ilman heitä tätä opinnäytetyötä ei olisi koskaan tehty. Kirjoittamisen loppuvaiheessa teksti käsittelee niin paljon enemmän Rauman pääkirjaston aikakauslehtikokoelmaa kuin molempien kirjastojen kokoelmia, joten oli luontevaa siirtää Rauman kaupunginkirjasto toimeksiantajaksi Porin kaupunginkirjaston sijaan.

Opinnäytetyössä käsitellään painettujen aikakauslehtien nykytilannetta Porin ja Rauman pääkirjastojen kokoelmissa ja pohditaan hiukan aikakauslehtien lähitulevaisuutta. Aikakauslehtiä ei useinkaan arvosteta tiedonlähteinä yhtä paljon kuin esimerkiksi kirjoja, vaikka ajantasaisimmat tiedot löytyvät lehtien artikkeleista. Tosin nykyään digitaaliset kanavat ovat ohittaneet aikakauslehtien aseman tuoreimman tiedon välittäjänä. Digitaaliset e-lehtipalvelut ovat tulleet lukijoille tutummaksi, ja ne ovat nykyään osa kirjastojen peruskokoelmaa. Silti edelleen aikakauslehtiä luetaan myös painettuna ja niitä lainataan kirjastoista, ainakin toistaiseksi.

Opinnäytteen yksittäiset tiedot ovat muuttuneet kirjoittamisvaiheen aikana ja lisää luultavasti vanhentuu jo ennen kuin tämä on julkisesti luettavana, kuten esimerkiksi se, että Satakirjastojen väliset kuljetukset tulevat lisääntymään viiteen kertaan viikossa loppusyksystä 2017. Kirjastolain 8. pykälä astuu voimaan 1.1.2018, missä käsitellään alueellista kehittämistehtävää. Maakuntakirjastot lakkautetaan ja osa

niistä muuttuu lain tarkoittamaksi kehittämiskirjastoksi (HE 238/2016). Porin maakuntakirjasto ei tule kuulumaan näihin yhdeksään alueellista kehittämistä hoitavaan kirjastoon, vaan Turun kaupunginkirjastosta tulee sekä Varsinais-Suomen että Satakunnan alueiden kirjastojen kehittämisestä vastaava taho. Vielä ei tiedetä tarkkaan, miten se vaikuttaa Satakirjastoihin. Ainakin e-aineistojen maakunnan laajuisiin lisensseihin on tulossa muutoksia, koska nykyinen maakuntakirjasto ei enää tulevaisuudessa maksa niitä. (Hara 2017.)

Opinnäytteen empiirinen osa jakautui kahteen osaan. Asiakaskysely tehtiin kvantitatiivisena tutkimuksena ja sen tavoitteena oli selvittää, kuinka hyvin aikakauslehtikokoelmat palvelevat niiden käyttäjiä ja täyttävätkö kokoelmat niille asetetut tavoitteet. Näin opinnäytetyöstä olisi hyötyä aikakauslehtien kokoelmanhoidossa ja kysely olisi helposti toistettavissa myös lähitulevaisuudessa.

Toinen osa empiirisestä tutkimuksesta tuli yllättävän isoksi osaksi opinnäytetyötä. Muutaman eri aihealueen aikakauslehtien lainausmäärien tutkiminen muuttuikin kirjastojärjestelmän vaihdon vuoksi Rauman pääkirjaston säilytettävän lehtikokoelman kriittiseksi tarkasteluksi. Noin neljäkymmentäsivuinen muutosehdotusraportti annettiin Rauman pääkirjaston aineistovastaaville kesäkuun alussa. Kokoelmanhoidollisessa kokouksessa päätettiin raportin perusteella aikakauslehdille huomattavasti lyhyemmät säilytysajat. Tiettyjen aikakauslehtien säilyttämisestä sovittiin raportin suosituksesta poikkeavalla tavalla, mutta suurin osa ehdotuksista otettiin käyttöön.

Raportin perustella tehtiin useita kokoelmanhoidollisia muutoksia: poistettiin varastoista ja pääkirjaston aikuistenosastolta satoja lehtivuosisikertoja ja siirrettiin aikuistenosastolta varastoon ne lehdet, joita ei kokoelmasta haluttu poistaa edes käyttämättömyyden vuoksi, kuten esimerkiksi Virittäjä-lehti. Säilytettävien vanhojen aikakauslehtien virheelliset luettelointitiedot korjattiin. Lehtiä ei enää tulevaisuudessa siirretä aikuistenosastolle vaan ne löytyvät lehtilukusalista, mikä vapauttaa henkilökunnan resursseja muihin töihin sekä muuttaa kokoelman käytettävyyttä asiakasystävällisemmäksi.

2 AIKAKAUSLEHTI

2.1 Aikakauslehden määritelmä

Tilastokeskuksen julkaisussa Joukkoviestimet 2013 (2014, 65) aikakauslehti määritellään:

- ilmestyy säännöllisesti vähintään neljä kertaa vuodessa
- jokaisessa numerossa useita artikkeleita tai muuta toimituksellista aineistoa
- kaikkien tilattavissa tai laajasti saatavilla
- sisältö ei ole pääasiallisesti liikealan tiedonantoja, hinnastoja, ilmoituksia ja mainoksia.

Tilastokeskuksen määritelmästä poiketen Aikakausmedia ei ota kantaa siihen, montako kertaa vuodessa aikakauslehden pitää ilmestyä. Lehti voi olla painotuote tai verkkojulkaisu. Aikakausmedia ADS Oy on aikakauslehtien liiton omistama yritys. (Aikakausmedia 2013.) Kivikuru (2012, 104) toteaa, että neljä kertaa vuodessa ilmestymisen säännöstä on keskusteltu, koska monien aikakauslehtien erikoisnumerot ilmestyvät harvemmin. Tilastokeskuksen määritelmässä on vaatimuksena edelleen ilmestyminen vähintään neljä kertaa vuodessa (Käsitteet, [viitattu 5.4.2017]).

Kivikurun mukaan (2012, 102) usein arkikielessä mielletään pelkästään yleisaikakauslehdet aikakauslehdiksi, vaikka ne ovat vain pieni osa aikakauslehtivalikoimaa. Aikakauslehdet jaetaan neljään pääluokkaan yleisesti käytössä olevan luokituksen mukaan. Yleisölehtiin kuuluu muun muassa yleisaikakauslehdet, perhelehdet, erikoislehdet ja harrastelehdet. Ammatti- ja järjestölehdet jaetaan aiheittensa mukaan useisiin alaryhmiin. Mieli- ja mielipidelehtien alaryhmiä ovat yhteiskunta, politiikka, kulttuuri, uskonto ja muut aatteelliset lehdet. Neljäs pääluokka on asiakas- ja yrityslehdet. (Joukkoviestimet 2013 2014, 66.)

Lehtien levikkejä maksusta tarkastava MediaAuditFinland, entiseltä nimeltään Levi-kintarkastus, jakaa aikakauslehdet tarkemmin sisällön ja kohderyhmän mukaan 15

eri ryhmään, jotka ovat talous, tekniikka, potilasjärjestöt ja muut ammatti- ja järjestölehdet, asiakaslehdet, asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito, autoilun ja tekniikan erikoislehdet, harrastelehdet, lasten ja nuorten lehdet, maa- ja metsätalous, naisten erikoislehdet, naisten yleislehdet, perhe- ja yleisaikakauslehdet, ristikkolehdet, sarjakuvalehdet, tiede- ja kulttuurilehdet, tietotekniikan lehdet ja uskonto. (Levikkitalastot 2017.) Yksittäisen lehden määrittely tiettyyn kategoriaan ei ole välttämättä helppoa, koska se voi sopia monellekin eri kohderyhmälle tai sisällöllisesti useampaan luokkaan.

2.2 Aikakauslehtien ja lukusalien historiaa

Vuonna 1782 ilmestyi ensimmäinen suomalainen aikakauslehti ”Om konsten att rätt behaga”, joka oli opettavainen naistenlehti (Aikakausmedia 2013). Tosin Kivikurun (2012, 101) mukaan aikakauslehtien ja sanomalehtien raja oli epäselvä 1900-luvulle asti, ja nykyään sanomalehtien erikoisliitteet, kuten viikonloppunumerot ja verkkopalvelut, ovat taas osittain lähempänä aikakauslehtiä kuin sanomalehtien perinteistä muotoa.

Yhteisten lehtien tilauksia voisi ehkä pitää lukusalien esimuotona. Suomessakin usealla paikkakunnalla tilattiin sanomalehtiä yhteiskäyttöön Ruotsista saadun mallin mukaan jo 1700-luvulla. Lukuseurat olivat suosittuja myös Suomessa. Esimerkiksi Turun lukuseura keskittyi kokoelmien kartuttamisessa enimmäkseen sanoma- ja aikakauslehtiin, joita sai myös kotilainaksi. Helsingissä perustettiin vuonna 1846 Akateeminen lukuyhdistys, jonka tärkein tehtävä oli ajankohtaisen tiedon välittäminen kotimaisten ja ulkomaisten sanoma- ja aikakauslehtien kautta. (Mäkinen 2009, 43, 56, 61.)

Englannissa lukusalit tulivat kirjastoihin 1850-luvulla, koska haluttiin tarjota työläisille sivistävää vapaa-ajanviettomahdollisuutta. Silti Suomeen ajatus lukusaleista tuli amerikkalaisen kirjastolaitoksen kautta. Helsingissä lukusali perustettiin kansankirjastoon vuonna 1871 ja Turkuun saatiin lukusali vuonna 1878. Lukusalit yleistyivät nopeasti, ja vuonna 1905 sellainen löytyikin kaikista Suomen kaupungeista. (Hietala 1999, 21; Vatanen 1999, 36–37.)

Helsingin hotelli Kämpissä säätyläisnaisilla oli oma lukusali, koska kansankirjaston lukusalin alhaissäätyisten lukijoiden takia heidän oli sopimatonta mennä sinne (Mäkinen 2009, 72). Ainakin Turussa oli säätyläisille erillinen kaupunginkirjasto (Vatanen 1999, 68).

Kallion kirjasto avattiin vuonna 1912, eikä sen lehtilukusalissa ollut tuoleja eikä varsinaisia pöytiäkään. Lehdet kiinnitettiin pystytelineisiin ja niitä luettiin seisten, koska ei haluttu lukijoiden jäävän oleskelemaan ja lämmittelemään lukusalien pöytien äärelle. (Vatanen 1999, 68.) Turun pääkirjasto uudistettiin vuonna 1914, ja sanomalehtilukusalissa ilmeni vastaavia asiakasongelmia kuin Helsingissä. Koska työttömät ja kodittomat oleskelivat talvella lämpimässä lukusalissa, häiriökäyttäytyminen minimoitiin poistamalla pöydät ja tuolit lukusalista. (Vatanen 1999, 74.)

E-lehtien historia kirjastoissa alkoi internetin ja kirjastojen omien kotisivujen yleistyessä. Monet kirjastot antoivat mahdollisuuden aikakauslehtien verkkolukemiseen linkittämällä omille kotisivuilleen maksuttomien lehtien verkkosivuja. Alun perin Hämeenlinnan kaupunginkirjaston perustamaan Makupalat-linkkikirjastoon kerättiin ja luokiteltiin aiheen mukaan erilaisia verkkolinkkejä, myöskin lehtien verkkosivuja. Nykyään Makupalat.fi on Suomen yleisten kirjastojen tuottama linkkihakemisto, joka on osa Kirjastot.fi-kokonaisuutta (Kirjastojen linkit tiedonhakuun 2017). Myös Helsingin kaupunginkirjaston Kirjakaapeli oli aktiivinen toimija, kun kirjastot aloittivat internetin hyötykäytön (Ketonen 2017).

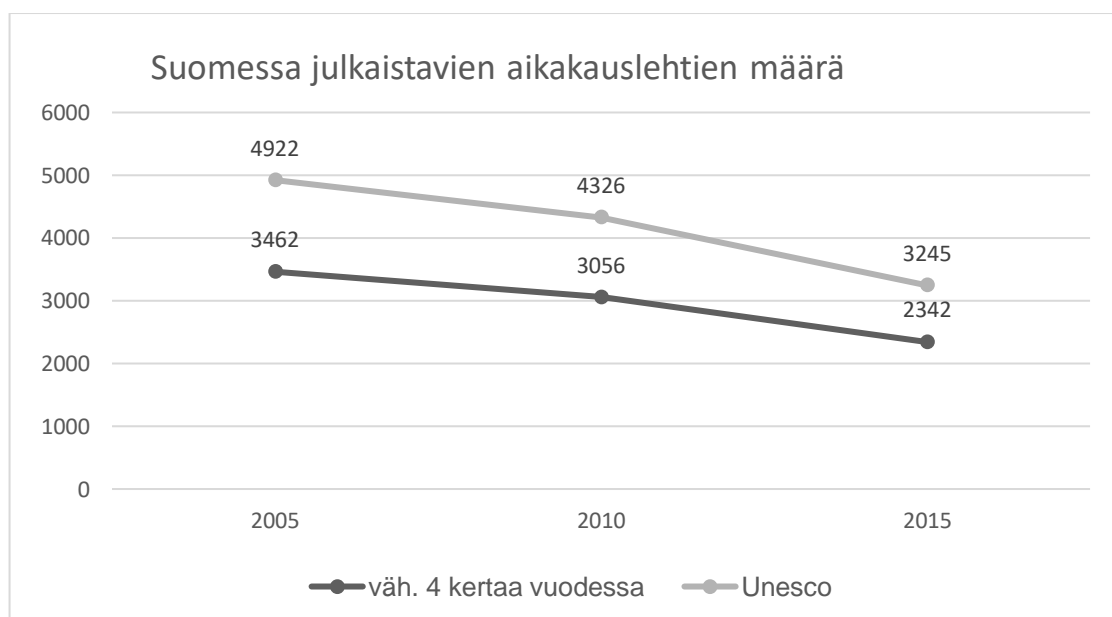
Ensimmäinen maksullinen e-lehtipalvelu on yleisissä kirjastoissa ollut todennäköisesti Pressdisplay, mutta kukaan sähköpostitse haastateltavista ei ollut asiasta varma ja vanhoja tilaajatietoja ei ollut enää helposti tarkistettavissa. Helmet-kirjastot hankkivat Pressdisplayn vuonna 2008, jolloin sitä käytettiin vain kirjaston tiloissa. Palvelu muuttui etäkäyttöiseksi vuonna 2012. Sanomalehtipalvelu ePressiin ostettiin käyttöoikeus vuonna 2010 ja muutamaa vuotta myöhemmin valikoimaa laajennettiin e-aikakauslehtipalvelu eMagzilla. Ulkomaisiin laadukkaisiin aikakauslehtiin keskittyvä e-palvelu Zinio tilattiin Helmet-kirjastoihin vuonna 2013. (Ketonen 2017.)

Yleisten kirjastojen konsortio kilpailutti e-aikakauslehtipalveluita yhdessä KL-Kunta-hankintojen kanssa vuonna 2014. Kilpailutuksen voittajan LM tietopalvelut Oy:n kanssa solmittiin puitesopimus Ziniolle vuosille 2014–2018. Vuonna 2016 eMagz-

palvelua kokeiltiin etäkäyttöisenä Helmet-kirjastojen alueella. Pilottia ei jatkettu, vaikka palvelulla oli paljon käyttäjiä ja siitä saatiin paljon myönteistä palautetta. (Ketonen 2017.)

2.3 Aikakauslehtien nykytilanne kirjastoissa

Suomessa julkaistavien aikakauslehtien valikoima on pienentynyt huomattavasti vuosittain. Kymmenen vuoden aikana määrä on vähentynyt yli tuhannella nimekkeellä. Vähintään neljä kertaa vuodessa ilmestyviä aikakauslehtiä ilmestyi 2342 nimekettä vuonna 2015, kun vuonna 2005 niitä oli vielä 3462. (Aikakauslehtinimikkeet ilmestymistiheyden ja kielen mukaan 1938–2015, [viitattu 8.3.2017].) Aikakauslehtien volyymimäärää lasketaan myös käyttämällä Unescon luokitusta. Siihen lasketaan mukaan kaikki vähintään kaksi kertaa vuodessa ilmestyvät kotimaiset aikakausjulkaisut. (Joukkoviestimet 2013 2014, 65.) Vuonna 2015 aikakauslehtiä oli 3245 nimekettä, vaikka niitä 2005 oli vielä 4922 nimekettä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Suomessa julkaistavien aikakauslehtien lukumäärä (Aikakauslehtinimikkeet ilmestymistiheyden ja kielen mukaan 1938–2015).

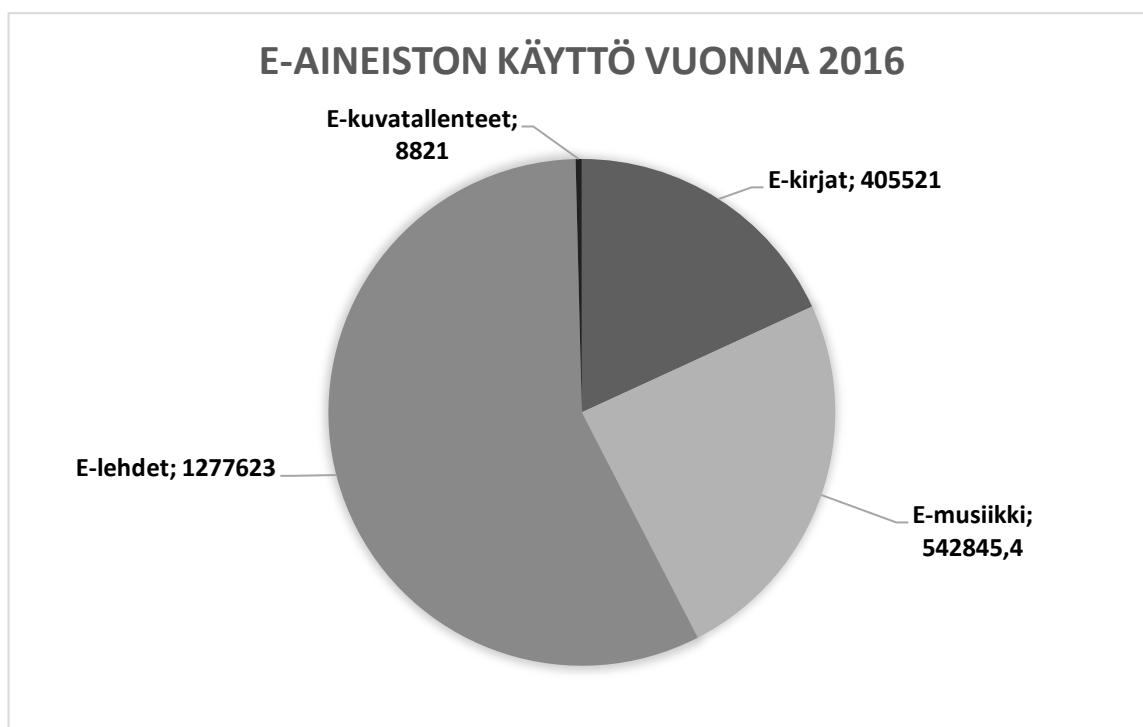
E-lehti terminä on melko vakiintunut kirjastomaailmassa. Muun muassa Seinäjoen korkeakoulukirjasto, Kirjastot.fi, Satakirjastot ja pääkaupunkiseudun yleisten kirjastojen kirjastoverkko Helmet käyttävät termiä e-lehti omilla verkkosivuillaan. Siksi

myös tässä opinnäytetyössä käytetään sanaa e-lehti, kun tarkoitetaan kirjaston tarjoamia e-aikakauslehtiä. Yleisesti käytetään myös termejä sähköinen lehti, verkkolehti, digitaalinen lehti tai digitaalinen näköispainos.

Pressdisplay on tilatuin e-lehtipalvelu yleisissä kirjastoissa (Ketonen 2017). Vuonna 2017 sen on tilannut asiakkailleen 113 yleistä kirjastoa (FinELib 2017). ePress- ja eMagz-palveluista ei ole julkisesti saatavilla tilaajatietoja, mutta Ketosen mukaan ePress on hyvin suosittu ja eMagz on yleistymässä. Näiden kahden kotimaisen e-lehtipalvelun heikkoutena on etäkäyttömahdollisuuden puute. Lukijan pitää tulla paikalle kirjastoon käyttämään palvelua, mikä taas ei vastaa e-aineiston ajatusta. (Ketonen 2017.)

Pääkaupunkiseudulla e-aikakauslehti Zinio on ollut suosittu, mutta muualla Suomessa käyttäjämäärät ovat jääneet kirjastojen asettamista tavoitteista. Uusin aikakauslehtipalvelu Flipster on käytössä Turun seudun Vaski- ja Oulun seudun Outi-kirjastoissa. Flipsterissä on laadukkaita ulkomaisia lehtiä ja sitä tarjoaa EBSCO. (Ketonen 2017.)

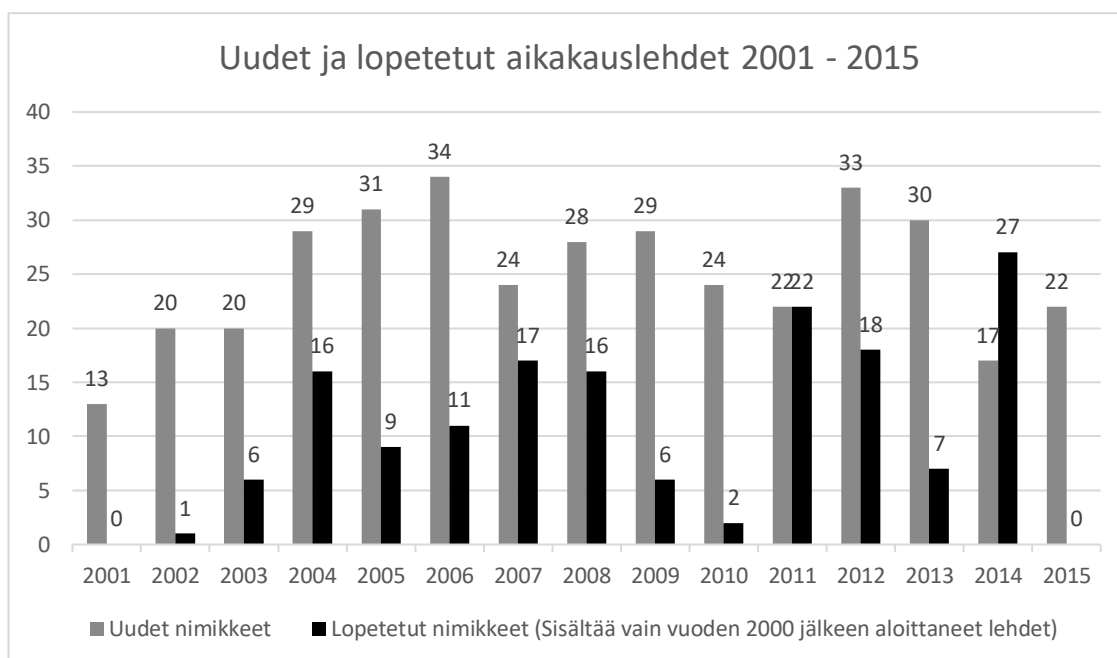
Suomen yleisten kirjastojen tilastojen mukaan e-lehtipalvelut ovat suosituin yleisten kirjastojen tarjoama e-palvelu vuonna 2016. (Kuvio 2.) Tilastossa ei ole eritelty e-aikakauslehtiä ja e-sanomalehtiä. Koko Suomen tilastoissa e-kirjojen käyttökerrat olivat 400 000, e-musiikin käyttökerrat 540 000, e-lehtien käyttökerrat 1 200 000 ja e-kuvatallenteiden käyttökerrat alle 9 000. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2016a.)

Kuvio 2. E-aineiston käyttö (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2016a).

Tilastokeskuksen mukaan painettujen aikakauslehtien lukeminen on vähentynyt 16 %-yksikköä, mutta verkkosivuilta lukeminen on pysynyt samana vuosien 2010–2015 aikana. Vuonna 2010 painettuja lehtiä luki 47 % ja verkkosivuilta 11 % ja viisi vuotta myöhemmin 31 % luki painettuja ja 11 % verkkosivuilta. (Aikakauslehtien lukeminen 2010–2015, [viitattu 8.3.2017].)

Vaikka aikakauslehtien volyymimäärä on supistunut vuosittain, niin silti joka vuosi ilmestyy uusia aikakauslehtiä. Vuoden 2001 jälkeen uusia aikakauslehtiä on perustettu 376 ja niistä on lopettanut 158. (Uudet ja lopetetut aikakauslehdet 2001–2015, [viitattu 8.3.2017].) (Kuvio 3.) Uusista aikakauslehdistä suurin osa on kohderyhmäsuunnattuja erikoisaikakauslehtiä ja harrastelehtiä. Aikakauslehtikustantajat testaavat myös lukijoiden mieltymyksiä vakiintuneiden nimikkeiden sisar- ja tytärjulkaisuilla. (Joukkoviestimet 2013 2014, 66.)

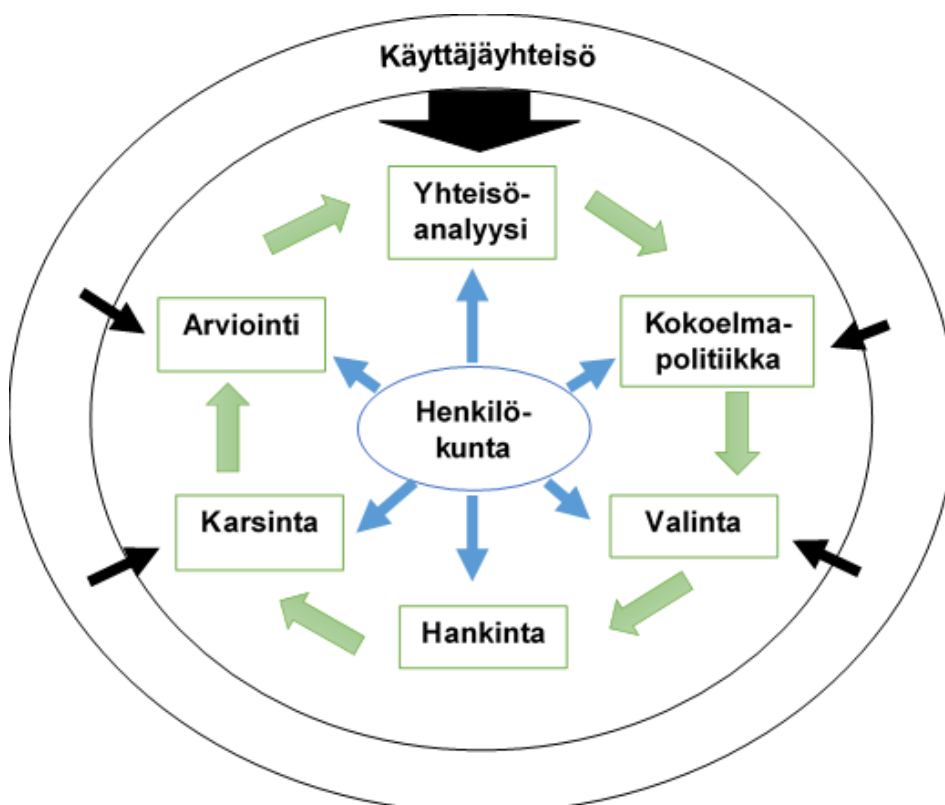
Kuvio 3. Uudet ja lopetetut aikakauslehdet 2001–2015.

Toisenlaista näkökulmaa tarjoavat kaupallista voittoa tavoittelemattomat pienlehdet, jotka eivät kuulu Aikakauslehtien Liittoon. Kivikurun (2012, 118–119) mukaan pienlehdillä on paremmat edellytykset monimuotoisempaan, kaavoja rikkovaan, valtavirrasta poikkeavaan, uusien ja vähän tunnettujen asioiden esille tuomiseen kuin kaupallisella lehdistöllä. Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti [viitattu 8.3.2017] kertookin olevansa riippumattoman journalismin äänitorvi ja noin 200:n Suomessa ilmestyvän lehden kattojärjestö. Pienlehtien taustaorganisaationa on yleensä yhdistys, seura tai järjestö. Osa lehdistä on julkaistu pelkästään verkossa.

3 KOKOELMATYÖN VAIHEET

Evansin ja Saponaron (2005,7–8) kirjassa *Developing library and information center collections* on kuvattu kokoelmatyön kuusi tärkeintä vaihetta nuolien kiertämäksi kehäksi, joka etenee kronologisesti ja yhtyy takaisin alkuun. Vaiheet ovat yhteisöanalyysi (*Community Analysis*), valintapolitiikka/kokoelmapolitiikka (*Selection policies*), valinta (*Selection*), hankinta (*Acquisition*), karsinta/poisto (*Deselection*) ja arviointi (*Evaluation*). (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Mukailtu kokoelmien kehittämisen prosessi.

Henkilökunnan omat asenteet ja kiinnostuksen kohteet vaikuttavat aina jossain määrin kokoelman hoidossa ja kehittämisessä. Ennakkoasenteiden ajoittainen tarkistaminen ja niiden tiedostaminen ovat tärkeitä. Hyväksi kokoelman kehittäjäksi pätevytyy teorian osaamisen lisäksi vain käytännön työssä, ottamalla riskejä ja oppimalla erehdyksistään. (Evans & Saponaro 2005, 16.)

Evansin ja Saponaron (2005,8) mukaan kirjaston kokoelman pitää palvella yhteisöjen tarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Yhteisöanalyysissä pitäisi ottaa huomioon

myös ne, jotka eivät käytä kirjastoa. Kokoelmapolitiikalla määritellään kirjaston kokoelman tavoitteet. Sen avulla henkilökunta valitsee ja hankkii sopivimmat aineistot kokoelmaan. (Evans & Saponaro 2005, 9.)

Aineistoa valittaessa Evans ja Saponaro (2005,10,94) suosittelevat tarkastelemaan muun muassa seuraavia seikkoja: sopiiko aineisto aiheeltaan kirjaston kokoelmaan, kiinnostaako se asiakkaita, kuinka paljon, minkä ikäistä ja missä formaateissa on samasta aiheesta ennestään, onko aineistoa varaa hankkia ja onko se tarpeeksi laadukasta. Kun valinta on tehty, aineisto hankitaan. Tämä on prosessin ainoa osa, jossa käyttäjäyhteisö ei ole yleensä mukana. Hankintaprosessiin kuuluu myös lahjoitukset sekä siirtokokoelmat.

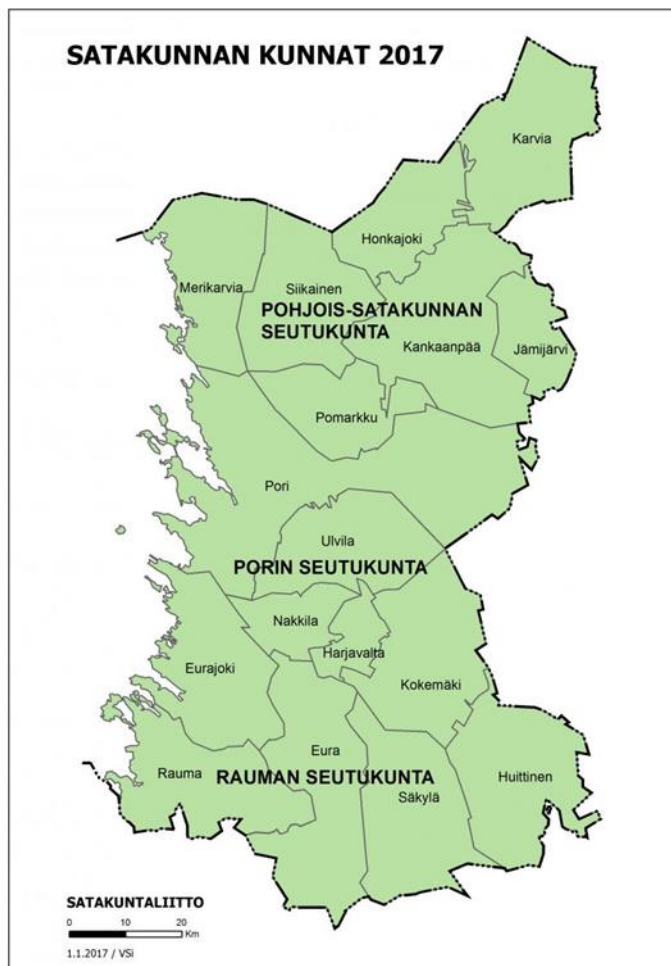
Yleisissä kirjastoissa karsiminen on yhtä tärkeä osa kokoelmatyötä kuin sen muut vaiheet. Kokoelma vanhenee nopeasti ja asiakkaiden on vaikea löytää siitä hakeamaansa, ellei poistoja tehdä jatkuvasti. Poisto- ja varastointiperusteena ei kannata käyttää pelkästään aineiston lainauslukua, koska hyllypaikka vaikuttaa lainauslukuun: kirjahyllyn keskimmaisilta hyllyiltä lainataan enemmän kuin ylimmältä ja alimmilta hyllyiltä. (Evans & Saponaro 2005, 295, 301.)

Vaikka arviointi on kokoelmien kehittämisen prosessikuviossa (Kuvio 4.) viimeisenä, niin se voitaisiin sijoittaa heti yhteisöanalyysin jälkeen. Kokoelman arvioinnilla varmistetaan, että kokoelma täyttää sille asetetut tavoitteet ja palvelee käyttäjiään. Kokoelmanhallinnan pitäisi olla jatkuvaa ja kokoelman arvioinnin selkeä osa päivittäistä työtä. Evaluoimalla saadaan ensi käden tietoa esimerkiksi siitä, missä fyysisessä kunnossa kokoelman osat ovat ja miten usein niitä lainataan. (Evans & Saponaro 2005, 314–315, 334.)

Kokoelmaa kannattaa arvioida myös yleisten kirjastojen laatusuosituksen (2010, 51), mukaan, jossa hyvän kirjaston vaatimukseksi määritellään vähintään 50 lehden peruskokoelmaa. Porin ja Rauman kokoisissa kaupungeissa vuosikertojen määrä suhteutetaan asukasmäärään. Jotta lehtikokoelma olisi laadukas, monipuolinen ja eri käyttäjäryhmien tarpeisiin vastaava, niin vuosikertoja pitää olla 15–20 kpl tuhatta asukasta kohti. Lisäksi e-lehdillä täydennetään painettua kokoelmaa.

4 SATAKUNTALAISET NAAPURIT

4.1 Yleistietoa Porin ja Rauman kaupungeista

Kuva 1. Satakunnan kunnat 2017 (Satakuntaliitto 2017).

Porin ja Rauman kaupungit kuuluvat Länsi-Suomen lääniin ja Satakunnan maakuntaan. (Kuva 1.) Pori on perustettu vuonna 1558 ja se on maakunnan keskus. Meri ja Kokemäenjoki ovat auttaneet Poria kehittymään kansainväliseksi kauppa- ja teollisuuskaupungiksi. (Pori-info, [viitattu 14.3.2017].) Rauma on perustettu 1442, ja se on siten Suomen kolmanneksi vanhin kaupunki (Avaintiedot 2017). Rauma on tunnettu kahdesta maailmanperintökohteestaan. Kuten Porille, niin Raumallekin meri, satama ja teollisuus ovat tärkeitä tekijöitä hyvinvoinnille (Rauma 2017).

Porissa on asukkaita yli 85 000, joka on kaksinkertainen määrä verrattuna Rauman 40 000 asukkaaseen. Porin kaupungin työttömyysaste on 18,3 % ja Rauman 14,3 % vuoden 2015 tilaston mukaan. (Kuntien avainluvut, [viitattu 14.3.2017].)

Porin maapinta-ala on 1 156 km² ja vesipinta-ala 906 km². Rauman vastaavat luvut ovat puolet vähemmän kuin Porin. Rauman maapinta-ala on 495 km² ja vesipinta-ala 614 km². (Suomen pinta-alat kunnittain 2017.) Molempiin kaupunkeihin on liitetty viime vuosien aikana lähiseudun pienempiä kuntia: vuonna 2015 Lavia ja vuonna 2010 Noormarkku liittyivät Poriin, Raumaan yhdistettiin Lappi vuonna 2009 ja Kodisjoki vuonna 2007 (Satakuntaliitto 2017).

4.2 Porin ja Rauman kirjastojen historiaa

Porin ensimmäinen maksuton lainakirjasto perustettiin vuonna 1858 Aittaluotoon von Schantzin perheen yksityisasuntoon. Perhe lahjoitti kirjaston, johon kuului 314 kirjaa, kaksi kaappia ja 300 markkaa rahaa Porin kaupunki- ja maaseurakunnalle vuonna 1863. Vuonna 1913 nimi ”kansankirjasto ja lukusali” muutettiin kaupungin-kirjastoksi ja kirjasto sijaitsi Länsipuistossa Gladen kansankoululla. Vuonna 1922 kirjasto muutti ”Iltaman” taloon, joka yhdistettiin kahdesta erillisestä rakennuksesta. Samalla tontilla oli kolmas talo, johon sijoitettiin Satakunnan Museo ja kolme koulua. Jo vuonna 1930 todettiin, että kirjaston tilat olivat liian ahtaat. Sanomalehtilukusali siirrettiin vuonna 1939 samassa rakennuksessa olleisiin entisiin asuintiloihin ja samalla aikakauslehdet erotettiin sanomalehdistä erilliseen aikakauslehtisaliin. Vuonna 1954 sanomalehtilukusali muutti vuokralle Osuusliike Kansan entiseen toimitaloon. (Granfors 1959, 8–66.) Nykyinen pääkirjasto rakennettiin vanhan paikalle ja se valmistui vuonna 1976 (Juhola 2017).

Vuonna 1850 perustettiin Rauman ensimmäinen kirjasto apteekin takahuoneeseen. Kirjastossa oli 60 lainattavaa kirjaa ja lainausmaksua veloitettiin lainaajan säädyn mukaan. Kirjaston nimenä oli eri aikoina ja eri yhteyksissä Biblioteket i Raumo, Finska Låne Bibliotheket i Raumo tai Finska Privata Låne-Bibliotheket i Raumo. Vuonna 1887 valmistui Rauman Kansankirjastolle ja lukusalille oma 230 neliön talo Kuninkaankadun ja Rantakadun kulmaukseen. Kirjoja oli lainattavana 1 200 nidettä. Kirjasto kunnallistettiin, nimi vaihdettiin Rauman kaupunginkirjastoksi ja se muuttui

kaupungin asukkaille maksuttomaksi vuonna 1912. Rauman kaupunginkirjasto sai uudet tilat Ankkuripuistosta vuonna 1961. (Rauman kaupunginkirjaston historia 2016.) Lehtilukusali siirrettiin tilanahtauden vuoksi vuonna 1984 pois pääkirjastosta Valtapörssin tiloihin (Lukusali muuttaa Valtakadulle 1984, 37). Myöhemmin lehtilukusali siirrettiin samaan osoitteeseen pääkirjaston kanssa, mutta erilliseen rakennukseen. Lehtilukusali ja kirjastoauto muuttivat pääkirjaston kanssa uuteen rakennukseen vuonna 2004 (Rauman kaupunginkirjaston historia 2016).

4.3 Porin ja Rauman kirjastojen vertailua

Satakunnan kaikkien kuntien yleiset kirjastot ottivat käyttöön Satakirjastot-yhteisjärjestelmän vuoden 2009 loppupuolella. Kirjastojen käytösäännöt, maksut ja ynnä muut käytännöt ovat yhteisiä koko maakunnan alueella. Lisäksi Porin kaupunginkirjasto–Satakunnan maakuntakirjasto vastaa alueensa kirjastojen yhteishankinnoista kuten kirjallisuus-, lehti- ja e-aineistohankinnoista sekä yhteisjärjestelmään liittyvien hankintojen lisäksi organisoii Satakirjastojen yhteisiä tarjouskilpailuja. (Maakuntakirjastotoiminta 2016, 5, 8.)

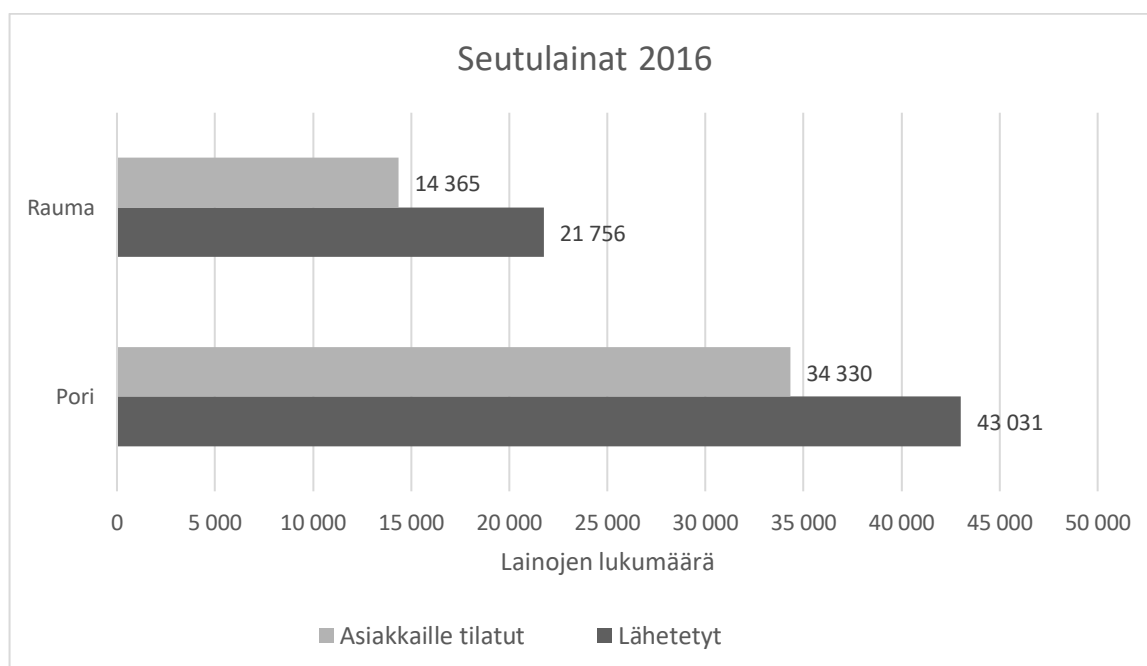
Porin kaupunginkirjasto on ollut Satakunnan maakuntakirjasto vuodesta 1975 alkaen (Maakuntakirjastotoiminta, [viitattu 20.3.2017]). Porin kaupunginkirjastoon kuuluvat pääkirjaston ja kirjastoauton lisäksi Ahlaisten, Käppärän, Lavian, Nakkilan, Noormarkun, Pihlavan, Reposaaren, Ruosniemen ja Sampolan kirjasto ja keskustan kauppakeskuksessa sijaitseva Puuvillan kirjasto sekä Keskussairaalan kirjasto (Toimipaikat, [viitattu 15.3.2017]).

Porin pääkirjaston lehtilukusali sijaitsee kirjaston toisessa kerroksessa, kuten musiikkiosasto, taidekirjat sekä mikrofilmi-, kopiointi- ja digitointipalvelut. Toisen kerroksen henkilökunta koostuu osastonjohtajasta, kahdesta kirjastohoitajasta ja neljästä kirjastovirkailijasta ja he vastaavat alueensa aineistosta ja palveluista. (Juhola 2017.)

Rauman kaupunginkirjastoon kuuluu pääkirjaston lisäksi kirjastoauto, Kodisjoen, Kourujärven, Lapin ja Pyynpään kirjastot. Nykyisen pääkirjaston lehtilukusali sijoitettiin erilliseen siipeen, koska se avautui aluksi aikaisemmin kuin muu kirjasto ja se

on avoinna myös sunnuntaisin. Samasta syystä pääkirjaston ainoa asiakaskäyttöön tarkoitettu monitoimitulostin on sijoitettu lehtilukusaliiin. Lehtilukusalissa työskentelee kaksi kirjastovirkailijaa ja heidän lisäksi ilta- ja viikonloppuvuoroissa on myös muiden osastojen kirjastovirkailijoita ja tilapäistä henkilökuntaa.

Aineistokuljetukset Satakunnan kirjastojen välillä hoidetaan kahdesti viikossa ja kaikki kuljetusaineisto lajitellaan Porin pääkirjaston logistissa keskuksessa (Maakuntakirjastotoiminta 2016, 9). Vuonna 2016 Pori lähetti 43 000 seutulainaa muille alueen kirjastoille (Kuvio 5.) ja sai 34 000 lainaa maakunnasta seutulainaksi. Rauma lähetti 21 800 lainaa maakuntaan ja sai 14 000 lainaa asiakkailleen maakunnasta. (Maakuntakirjastotoiminta 2016, 18.) Molemmat kaupunginkirjastot lähettivät huomattavasti enemmän aineistoaan maakuntaan lainattavaksi kuin mitä itse lainasivat maakunnasta omille asiakkailleen.

Kuvio 5. Seutulainat (Maakuntakirjastotoiminta 2016).

4.4 Aikakauslehtikokoelman nykytila Porin ja Rauman pääkirjastoissa

Porin ja Rauman alueen lisäksi kaikki Satakunnan asiakkaat ovat osa asiakasyhteisöä. Satakirjastojen kokoelmastrategiassa vuosille 2016–2018 (2015) todetaan:

Satakunnan kirjastot ovat osa jokaisen satakuntalaisen arkea ja toimivat yhteisenä verkostona. Yhteiset maakunnalliset kokoelmat, aineistojen liikkuvuus ja kansallinen yhteistyö takaavat, että kaikkialla Satakunnassa asiakkaat saavat haluamiaan aineistoja nopeasti ja vaivattomasti käsiinsä. Täten varmistetaan satakuntalaisten pääsy sivistykseen ja tiedon vapaa saatavuus.

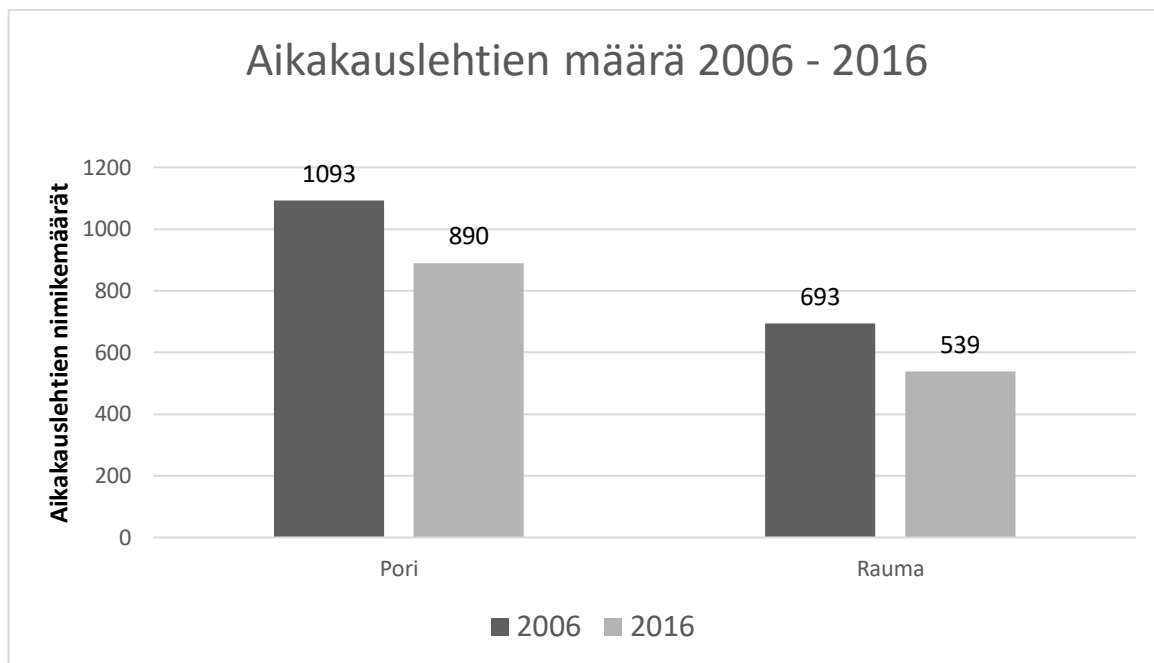
Satakunnan kirjastoilla on yhteiset periaatteet aineiston valinnassa, varastoinnissa ja poistoissa. Jokainen kirjasto kehittää omaa kokoelmaa muistaen maakunnallisen kokoelman mahdollisuudet. Sen sijaan e-aineistot hankitaan yhteishankintana ja niiden käyttöä seurataan. (Satakirjastojen kokoelmastrategia vuosille 2016–2018 2015.)

Porin pääkirjaston valintapolitiikassa painotetaan tasapuolisuutta ja laajaa elämäntilojen kattavuutta. Lehtikokoelman valinnassa pyritään ottamaan huomioon mahdollisuuksien mukaan asiakaspalautteet, kyselyiden vastaukset sekä hankintaehdotukset. Niiden lisäksi pitää ottaa huomioon tasapuolisuus, syrjimättömyys sekä kulttuurilehtien kattava valikoima. (Juhola 2017.) Rauman pääkirjasto on määritellyt kokoelmalleen painopistealueita, jotka ovat paikkakunnan oppilaitosten opiskelijoita tukeva kurssiaineisto (muun muassa opettajankoulutus ja insinöörikoulutus) sekä paikkakunnan merikaupunki-, puukaupunki-, laivanrakennus- ja pitsinnypläys-identiteettiin liittyvä aineisto (Hyytinen 2017).

Porin pääkirjastossa aikakauslehtiin käytettävä määräraha on 32 850 euroa vuonna 2017. Tällä summalla asiakkailla on luettavana noin 390 tilattua aikakauslehteä paperimuotoisena. Rauman pääkirjaston vastaavat luvut ovat 25 374 euroa ja noin 240 lehteä. Opetus- ja kulttuuriministeriön ostotuki kirjastoille kulttuurilehtien hankintaan on 562 euroa per kunta, ja sillä on tarkoitus laajentaa kirjastojen lehtivalikoiman nimikemäärää. Porin lehtilukusaliin on tilattu tukirahalla seitsemän aikakauslehteä ja Rauman lehtilukusaliin 14 aikakauslehteä. (Juhola 2017; Haatainen 2017.)

Suomen yleisten kirjastojen aikakauslehtitilastoon (2016b) on laskettu tilatut, lahjaksi saadut ja kokoelmiin liitetyt vuosikerrat sekä myös pääkirjaston lasten- ja nuortenosaston sekä kaikkien muiden toimipisteiden aikakauslehdet, joten se ei ole täysin vertailukelpoinen vuoden 2017 tilattujen aikakauslehtien lukuihin. Silti siitä voi

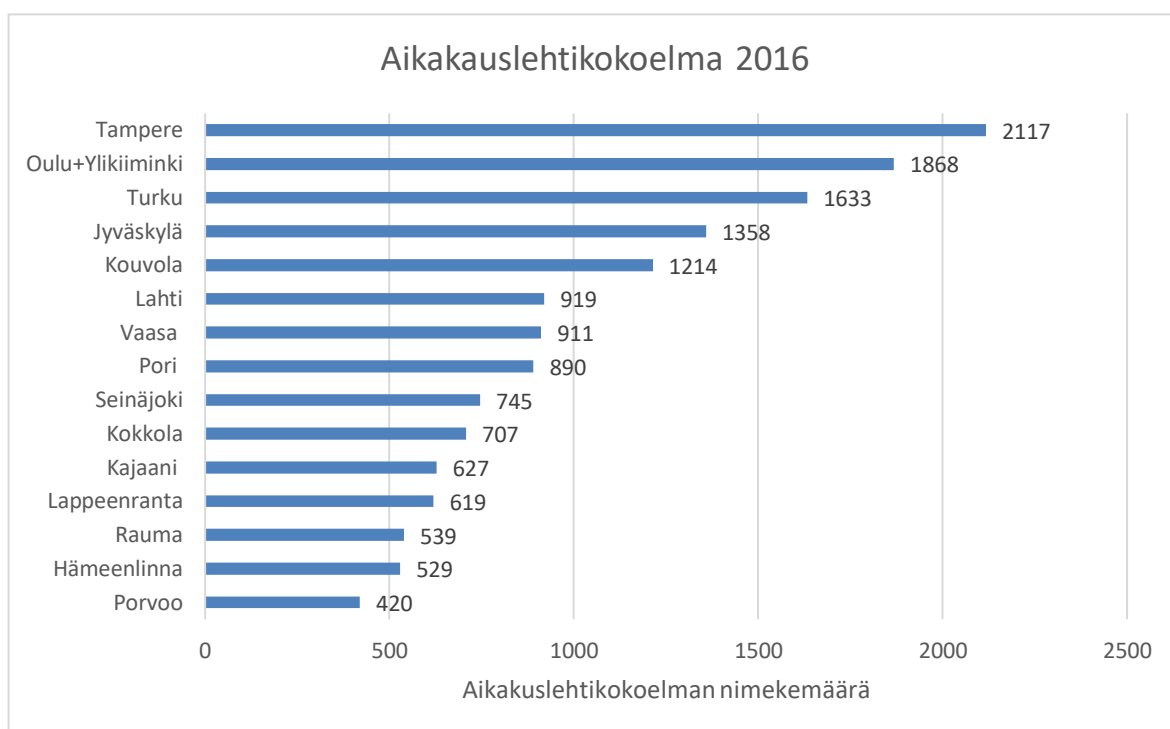
tarkastella aikakauslehtikokoelmien muutoksia yleisellä tasolla. Porin pääkirjastossa aikakauslehtien määrät ovat vähentyneet 200 ja Raumalla noin 150 nimekkeellä kymmenen vuoden aikana. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Aikakauslehtikokoelmien muutokset (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2016b).

Kuviossa 7 vertaillaan Porin ja Rauman aikakauslehtikokoelmaa Hämeenlinnan, Jyväskylän, Kajaanin, Kokkolan, Kouvolan, Lahden, Lappeenrannan, Oulun, Porvoon, Seinäjoen, Tampereen, Turun ja Vaasan maakuntakirjastojen kokoelmiin. Kokoelman nimekemäärissä on huikkeen isot erot. Tampereella on yli 2000 eri lehteä kokoelmassaan, kun taas tilaston heikoimmalla Uudenmaan maakuntakirjastona toimivalla Porvoolla on vain hiukan yli 400 lehteä. Pori pääsi tilaston puoleen väliin lehtinimekemäärällään.

Kuvio 7. Maakuntakirjastojen ja Rauman kaupunginkirjaston aikakauslehtikokoelmat (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2016c).

Vuoden 2017 alusta lehtitoimittajana on ollut yhteisen kilpailutuksen voittaja BTJ. Porin pääkirjastoon tilataan suoraan julkaisijalta kaikki Porissa julkaistavat lehdet. Iltapäivälehdet ostetaan Porin lehtilukusaliin jokaisena kirjaston aukiolopäivänä. (Juhola 2017.)

Rauman lehtilukusaliin tilataan suoraan kustantajilta sellaisia lehtiä, mitä ei saada välittäjän kautta tai mitä on ollut tapana tilata kestopainoksena suoraan kustantajalta. Näitä lehtiä on yhteensä 14 vuosikertaa. (Haatainen 2017.)

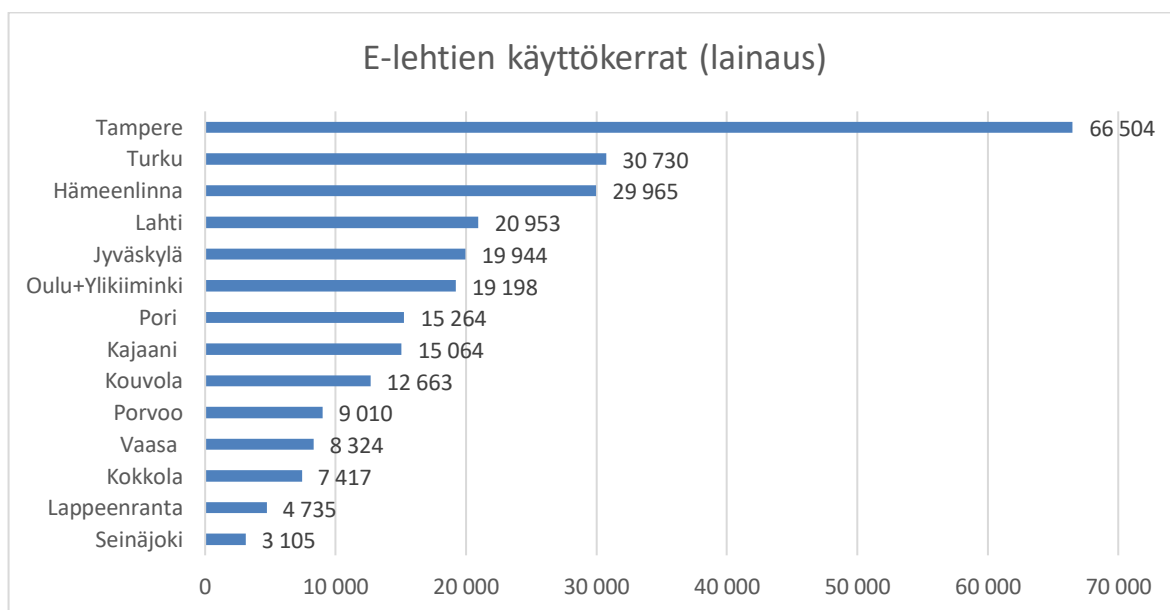
Porin kaupunginkirjasto on hankkinut valikoimiinsa kolme aikakauslehtien e-lehtipalvelua. Pressreaderistä löytyy yli 6 000 sanomalehden ja aikakauslehden näköispainoksia yli sadasta maasta ja noin 60 eri kielellä. Näitä e-lehtiä oli luettu 3 080 kertaa vuonna 2016, mutta käyttäjiä ei tilastoida erikseen. Hinta on 1 931 euroa vuodessa. (Nuotio 2017.)

Toinen vieraskielinen e-lehtipalvelu on Zinio, jossa on luettavana 48 englanninkielistä aikakauslehteä. Vuonna 2016 oli kymmenen kuukauden aikana tilastoitu 433 käyttäjää, jotka olivat lukeneet yhteensä 3 420 aikakauslehteä. Suosituin lehti oli

The Economist, jota oli luettu 239 kertaa. (Juhola 2017.) Näitä molempia e-lehtipalveluita voi käyttää kirjautumalla palvelun ostaneen kirjaston kirjastokortin numerolla.

Kolmannesta e-lehtipalvelusta eMagzista voi lukea kotimaisia aikakauslehtiä kirjastossa. Porin kaupunginkirjasto on tilannut tämän e-lehtipalvelun Satakunnan kaikille yleisille kirjastoille vuoden 2017 alusta lähtien ja se on ainoana aikakauslehtien e-lehtipalveluna käytettävissä Rauman kaupunginkirjastossa. E-lehtiä voi lukea joko kirjaston tai omilla laitteilla kirjaston langattomassa verkossa. Lehdet ovat luettavissa 12 kuukauden ajan. Painetun ja e-lehden hinta on suunnilleen sama, mutta e-lehdet ovat kaikkien käytettävissä, vaikkakin yhdellä käyttäjällä kerrallaan. eMagz maksoi 4 982 euroa sisältäen alustamaksun ja 42 valittua aikakauslehteä vuonna 2017. (Juhola 2017; Satakirjastot, [viitattu 26.3.2017].)

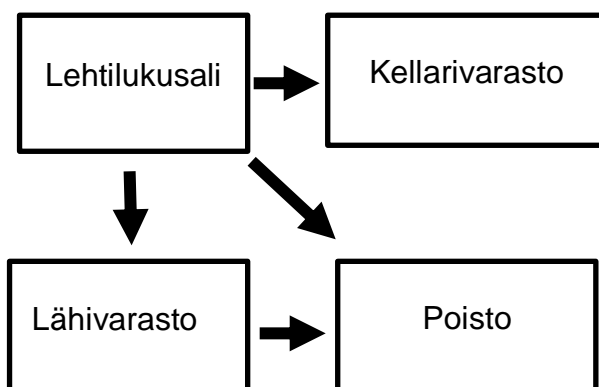
Kuviossa 8 vertaillaan Hämeenlinnan, Jyväskylän, Kajaanin, Kokkolan, Kouvolan, Lahden, Lappeenrannan, Oulun, Porin, Porvoon, Seinäjoen, Tampereen, Turun ja Vaasan maakuntakirjastojen e-lehtien vuoden 2016 käyttökertatilastoja, jossa Pori 15 264 käyttökerrallaan sijoittuu tilaston puoleenväliin.

Kuvio 8. E-lehtien käyttökerrat. (Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2016c).

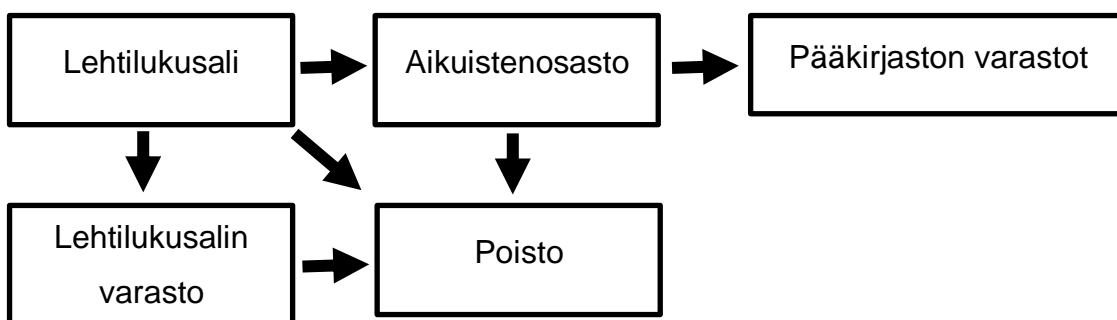
Painettujen aikakauslehtien säilyttämisessä on eroja kirjastojen välillä. Porin pääkirjaston lehtilukusalissa uusien aikakauslehti löytyy aakkosista lehtikaapiston ovesta. Lainattavat lehdet ovat kaapin sisällä koteloissa. Riippuen lehtien säilytysajasta ne

joko poistetaan tai siirretään lukusalin avoimeen lähivarastoon, ja pysyvästi varastoitavat aikakauslehdet siirretään kellarivarastoon. (Kuvio 9.) Pori on lyhentänyt lehtivarastoinnin säilytysaikoja, poistanut tuhansia aikakauslehtiä ja yksinkertaistanut varastointiprosessia siirtämällä pysyvästi säilytettävät lehdet suoraan kellarivarastoon. Porilla on varastoinnin päävastuu. (Juhola 2017.)

Kuvio 9. Porin pääkirjaston painettujen lehtien kierto.

Rauman pääkirjaston lehtilukusalissa uusin aikakauslehti löytyy lehtikaapistojen vi-nohylyiltä ja vanhemmat numerot kaapistosta. Riippuen lehden säilytysajasta ja kaapiston tilavuudesta se joko poistetaan, siirretään lukusalin takahuoneen suljet-tuun varastoon, aikuistenosastolta lainattavaksi tai pääkirjaston varastoihin. Luku-salin varastosta lehti poistetaan tietyn ajan kuluttua, aikuistenosastolta se joko pois-tetaan tai siirretään varastoon. (Kuvio 10.)

Kuvio 10. Rauman pääkirjaston painettujen lehtien kierto.

4.5 Aiemmin tutkittua

Porin lehtilukusalissa tehtiin vuonna 2012 asiakaskysely, johon vastasi 72 henkilöä. Kyselyssä kartoitettiin, mitä aikakauslehtiä ja sanomalehtiä asiakkaat halusivat

edelleen tulevan lehtilukusaliin ja mitä uusia lehtiä he toivoivat. Lisäksi kysyttiin yleisiä lehtilukusalia koskevia toiveita ja pyydettiin yleistä palautetta. (Juhola 2017.) Tämän opinnäytetyön olisi tarkoitus päivittää kysely laajempaan. Raumalla vastaavaa kyselyä ei ole koskaan aiemmin tehty.

Keväällä 2017 Satakirjastojen yhteisessä asiakaskyselyssä asiakkaita pyydettiin arvioimaan muun muassa oman kirjastonsa kokoelmia. Lehtikokoelmaa oli arvioinut 1145 vastaajaa, joista 51 % piti sitä hyvänä, 27 % tyydyttävänä, 3 % huonona ja 19 % ei osannut sanoa mielipidettään. Kyselytutkimuksessa ei ole eritelty kuntakohtaisia eikä kirjastokohtaisia tuloksia. (Satakirjastojen asiakaskysely 2017.)

Vuonna 2015 Porin kaupunginkirjaston asiakastytyväisyystutkimuksessa (2015, 2) 518 vastaajasta 58,2 % piti lehtivalikoimaa hyvänä ja 24,5 tyydyttävänä. Vastaajat toivoivat myös lehtilukusalin sunnuntaiaukioloa, kuten muissakin kyselyissä.

Satakirjastojen kokoelmastrategia käytäntöön -hankeraportissa Paala (2015, 10) oli verrannut yleisten kirjastojen laatusuosituksia kirjastojen vuoden 2014 tilastoihin. Porissa 12,2 kappaleen lehtivuosikerta suhteessa kunnan asukaslukuun ei riittänyt laadukkaaseen lehtikokoelmaan, joka Yleisten kirjastojen laatusuosituksen (2010, 51) mukaan on 15–20 kpl/asukas. Rauma saavutti suosituksen mukaisen laadukkaan lehtikokoelman 18,5 vuosikerrallaan. Laatusuositus ei jaottele erikseen aikauslehtiä ja sanomalehtiä, joten tähän lasketaan koko lehtikokoelma lasten- ja nuortenlehtineen.

Paalan (2015, 10) mukaan Satakunnan kirjastojen lehtitietokantojen käyttö oli lisääntynyt ja hän suositteli koko Satakunnalle yhteistä elektronista lehtikokoelmaa. Hankeraportissa todettiin, että painettujen lehtien käyttö on yleensä paikallista, mutta varastoinnin päällekkäisyyksien välttämiseksi kokoelmia kannattaa tarkastella seudullisesti. Isommat kirjastot ovat jakaneet keskenään lehtien varastointivastuun aineistohankinnan painopistealueiden mukaan, vaikkei yhteistä lehtien varastoluetteloa vielä olekaan. Raportissa todetaan myöskin, että e-lehdet ovat vaikuttaneet joissakin tapauksissa painettujen lehtien hankintaan.

”Hyvät kirjastot teitillä” – Satakunnan alueen kirjastojen käyttötutkimuksessa (2007, 10, 35) kirjastokäynnin syyksi ilmoitti noin 40% vastaajista lehtien lukemisen. Vastaajia oli yhteensä 986, joista porilaisia 536 eli 54,4 % ja raumalaisia 78 eli 7,9 %.

Porilaiset olivat yliedustettuina tutkimuksessa, joten vertailua ei voi tehdä. Yleisesti toivottiin enemmän vieraskielisiä harrastelehtiä ja -kirjoja sekä Porin pääkirjaston lehtilukusalin sunnuntaiaukioloa.

Tutkimukseen Kaupunkilaiset ja kirjasto 2007 – Porilaisten mielipiteet kaupunginkirjaston palveluista oli saatu 280 vastausta. Lehtiä luki kirjastossa usein 10% ja silloin tällöin 34% vastaajista. Kolmannes kertoi lukevansa lehtiä vain harvoin ja 23% ei lainkaan lukenut lehtiä kirjastossa. Aikakauslehtien riittävyttä oli arvioinut 151 vastaajaa, joista 89 % piti sitä erittäin hyvänä. (Kaupunkilaiset ja kirjasto 2007 2007, 7, 13.)

5 TUTKIMUSONGELMA

5.1 Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja tavoitteet

Tutkimusongelmana ja samalla tutkimuksen tavoitteena on selvittää, onko Porin ja Rauman pääkirjastojen aikakauslehtikokoelma asiakkaiden tarpeita vastaava (myös e-lehdet ovat osa kokoelmaa). Tavoitteena on myös selvittää, mitkä ovat suosituimmat aikakauslehdet ja mitä aikakauslehtiä toivotaan kokoelmiin joko e-lehtenä tai painettuna.

Tutkimuskysymykset auttavat tutkimusongelman ratkaisemisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Tämän opinnäytetyön tutkimusosuus voidaan jakaa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Mitä aikakauslehtiä luetaan painettuna lehtenä?
- Mitä aikakauslehtiä luetaan e-lehtenä?
- Mitä aikakauslehtiä asiakkaat haluaisivat kokoelmiin joko painettuna tai e-lehtenä?
- Mistä aiheista tai/ja minkä kielisiä aikakauslehtiä asiakkaat haluaisivat kokoelmiin joko painettuna tai e-lehtenä?
- Mitä aikakauslehtiä lainataan?
- Mitä aikakauslehtiä kannattaa säilyttää Rauman pääkirjastossa ja kuinka kauan?
- Mitkä aikakauslehdet voidaan poistaa Rauman pääkirjastosta?

Tämän opinnäytetyön aihe rajataan tilattuihin lukusaliin ja aikuisenosaston aikakauslehtikokoelmiin sekä tuettuihin kulttuurilehtiin. Lahjoitetut aikakauslehdet aiheuttivat tilastollisia ongelmia. Esimerkiksi Porin lehtilukusaliin Tiikkulehti Finn Quilt tulee lahjoituksena, mutta Rauman pääkirjaston lehtilukusaliin se tilataan kustantajalta.

Jako sanomalehtiin ja aikakauslehtiin ei ole aina itsestään selvää, koska sanomalehtien toimitukset julkaisevat myös sanomalehtien teemanumeroita ja erikoisnume-

roita, joita voisi luokitella aikakauslehdiksi. Esimerkiksi Kauppalehti julkaisee säännöllisesti Kauppalehti Optiota ja Helsingin Sanomat julkaisee Kuukausiliitettä sekä HS Teemaa. Nämä jätetään opinnäytteen ulkopuolelle.

5.2 Tutkimusote, tiedonkeruumenetelmät ja analyysimenetelmät

Heikkilän (2014, 15) mukaan kvantitatiivisessa eli määrällisessä menetelmässä selvitetään olemassa olevaa tilannetta, muttei sen syitä. Tilanteen selvittämiseen tarvitaan tarpeeksi suurta ja edustavaa otosta. Aineiston keräämisessä käytetään yleensä valmiita vastausvaihtoehtoja ja standardoituja tutkimuslomakkeita. Asioita voidaan kuvata numeroilla ja tuloksia voidaan havainnollistaa taulukoin ja kuvioin.

Edustavan otoksen saaminen pelkästään internetkyselyn kautta on epätodennäköistä, joten Heikkiläkin (2014, 67) suosittelee lomakekyselyä tai puhelinhaastattelua rinnakkaismenetelmänä. Näin saadaan tutkimukseen edustavampi otos. Lisäksi kyselystä kannattaa laittaa tietoa esimerkiksi sosiaaliseen mediaan.

Tilastollinen tutkimus -kirjassa kirjoittaja ohjeistaa kysymään yhtä asiaa kerrallaan, numeroimaan kysymykset juoksevasti sekä sijoittamaan helpoimmat kysymykset lomakkeen alkupuolelle. Jos lomaketta laadittaessa tiedetään vastausvaihtoehdot, niin silloin on järkevää tehdä strukturoituja kysymyksiä. Tällöin vastaaja ympyröi tai rastiittaa sopivan tai sopivat vastaukset valmiista vastausvaihtoehdoista. (Heikkilä 2014, 47–49.)

Heikkilän (2014, 50) mukaan taustakysymyksissä kannattaa kysyä syntymävuotta eikä tehdä valmista ikähaitaria, jotta tietojen analysointivaiheessa voidaan vielä luokitella muuttaa tarpeen mukaan. Vehkalahden (2014, 24–25) mielestä on epäkohdeltiasta kysyä vastaajilta ikää ja siksi mieluummin kannattaa kysyä syntymävuotta. Valmiiksi annetut ikäluokat ovat myös hyvä vaihtoehto vastaajien iän selvittämiseksi, jos mittaustarkkuus saa olla väljä. Jälkeenpäin tuloksia ei voi muuttaa tarkemmaksi.

Vastaajien mielipiteitä voidaan selvittää asenneasteikolla, joista käytetyimpiä ovat Likertin asteikko ja Osgoodin asteikko. Likertin asteikkoa käytetään usein mieli-

deväittämissä, joissa vastaaja valitsee parhaiten omaa käsitystään vastaavan vaihtoehdon. Asioita voidaan arvioida myös kouluarvosanoilla asteikoilla 4–10 tai 1–5. Heikkilä suosittelee asteikkoa 4–10, koska se on suomalaisille tuttu. Vehkalahten mielestä taas asteikkoa 4–10 on epäselvä, sitä ei käytetä kaikissa kouluissa eikä sitä osata käyttää koko laajuudeltaan. Hänestä tätä asteikkoa ei kannata käyttää missään tilastollisissa tutkimuksissa. (Heikkilä 2014, 51,53; Vehkalahti 2014, 38.)

Jos jokin kysymys on tarkoitettu vain osalle vastaajista, se pitää selkeästi merkitä kyselylomakkeeseen. Arvionvaraiset kysymykset ovat vastaajille hankalia, koska he voivat käsittää määreet eri tavalla tai heidän on vaikea arvioida menneisyyttä. (Heikkilä 2014, 53–56.)

Heikkilän (2014, 58) mukaan valmis lomake kannattaa testata 5–10 henkilöllä, joiden tehtävänä on tarkistaa lomakkeen selkeys, yksiselitteisyys, toimivuus, lomakkeen raskaus ja vastausaika. Sen jälkeen korjataan lomake ja annetaan uudelleen ulkopuolisen tarkistettavaksi ennen julkaisua.

5.3 Määrällinen tutkimus käyttäjätutkimuksena

Opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää, koska sen avulla pystyttiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Kohderyhmänä oli Porin ja Rauman pääkirjastojen asiakkaat, jotka lukevat aikakauslehtiä joko digitaalisena tai paperisena versiona. Tiedonkeruussa ja analysoinnissa käytettiin Webropol-ohjelmaa. Kyselyyn otettiin mukaan Porin lehtilukusalissa vuonna 2012 tehdyn lehtikyselyn kysymyksiä, jotta voitaisiin vertailla, miten vastaajien toiveet ovat muuttuneet viiden vuoden aikana.

Kyselytutkimus tehtiin lomakekyselynä (Liite 1.) Porin ja Rauman pääkirjastoissa ja rinnakkaisena tiedonkeruumenetelmänä laadittiin internetkysely Porin ja Rauman kirjastojen internetsivuille sekä Satakirjastojen verkkokirjastoon. Molempien kirjastojen sosiaalisen median kanavissa aktivoitiin käyttäjiä vastaamaan nettikyselyyn. Paperista ja sähköistä aineiston keruutapa käytettiin, koska pelkkä lomakekysely ei olisi tavoittanut esimerkiksi e-lehtien käyttäjiä ja edustavan otoksen saaminen pel-

kästään internetkyselyn kautta olisi ollut on epätodennäköistä. Alhaiseen vastausprosenttiin varauduttiin ja haluttiin antaa kaikille vastaajille mahdollisuus osallistua kyselyyn, joten käytettiin kokonaisuustutkimusta eikä otantatutkimusta.

Kyselyn laadinnassa piti ottaa huomioon, että vastaajan piti valita joko Porin tai Rauman pääkirjaston aikakauslehtikysely. Jos vastaaja halusi vastata molempiin, niin hänen piti täyttää kaksi lomaketta. Yhden raumalaisia koskevan lisäkysymyksen takia ei koettu tarpeelliseksi tehdä molempien kirjastojen asiakkaille erillisiä lomakkeita. Rauman kaupunginkirjasto ei ollut hankkinut vieraskielisiä e-lehtiä asiakkaiden käyttöön, joten lisäkysymyksenä kartoitettiin raumalaisten asiakkaiden tarvetta niihin.

Kokoelmanhoidollisesti tärkeimmät kysymykset ovat, mitä aikakauslehtiä asiakkaat lukevat ja mitä he lehtiä haluaisivat lukea. Vastaajat saivat vastata avoimeen kysymykseen itse, mitä aikakauslehtiä he edelleen haluavat tulevan kirjastoon. Uusien lehtien toivomuksiin oli kolme erillistä kysymystä, joista yhdessä kysyttiin mitä kotimaisia e-aikakauslehtiä asiakas haluaisi lukea kirjaston tiloissa. Vastaajat saivat myös mahdollisuuden nimetä toivomiaan aikakauslehtiä tilattavaksi lehtilukusaliin sekä valita kymmenestä eri aihepiiristä valmiiksi valikoituja aiheita.

Vastaajat saivat arvioida aikakauslehtivalikoimaa asteikolla 1–5. Numerot olivat valmiiksi lomakkeessa, ettei kukaan vastaaja käyttäisi puolikkaita lukuja. Käyttäjäkyselyssä oli kaksi kuinka usein -kysymystä, joissa vastaajat arvioivat kuinka usein he lukevat aikakauslehtiä ja e-lehtiä. Tavoitteena oli kartoittaa, luetaanko mieluummin painettua vai e-lehteä. Koska e-lehtiä luetaan yhä enemmän, olisi mielenkiintoista seurata, miten mielipiteet muuttuvat tulevaisuudessa.

Kyselyn lopuksi vastaajat saivat antaa avoimena vastauksena kehitysehdotuksia, jotka liittyvät lehtilukusaliin tai aikakauslehtiin.

5.4 Aikakauslehtien lainaustilastot käyttäjätutkimuksena

Koska Porin pääkirjastolla on aikakauslehtien säilytysvastuu, niin mitä lehtiä on enää tarpeen säilyttää Rauman pääkirjastossa? Sen selvittämiseksi verrattiin Rau-

man lehtiohjeen perusteella osastolle ja varastoihin siirrettävien aikakauslehtien lainauslukuja Porin lainauslukuihin. Koska aikakauslehtien lainausmäärien tutkiminen on työlästä ja aikaa vievää, niin se tehtiin otantana. Osa lehtien vuosikerroista laskettiin lehti kerrallaan, osassa on tiedonhaun kautta listattu sekä Porin että Rauman pääkirjaston lehtien nimiketilatot. Nimiketilasto on siirretty taulukkolaskentaohjelmaan ja laskettu vuosikertojen lainauskerrat. Liitteessä 3 on lainaustilastojen lyhyt yhteenveto. Jos ei toisin mainita, tilastot ja huomiot koskevat Rauman pääkirjaston aikakauslehtiä.

Rauman pääkirjaston säilytettävän lehtikokoelman kriittinen tarkastelu tuli yllättävän isoksi osaksi opinnäytetyötä kirjastojärjestelmän vaihdon vuoksi. Porin kirjasto ohjeisti poistamaan lehtiä ennen järjestelmän vaihtoa ja sen lisäksi Satakirjastojen luettelointityöryhmä valmisteli suositusta hyvin lyhyisiin aikakauslehtien säilytysaikoihin. Aikakauslehtikokoelmasta suositeltiin poistamaan epätäydelliset vuosikerrat ja yksittäiset numerot, lyhytjaksoisesti tilatut lehdet, Porissa säilytettävät lehdet sekä sellaiset lehdet, joita ei ole lainattu pitkään aikaan (Vainikainen 2017). Satakirjastojen luettelointityöryhmän ohjeessa ehdotetaan, että viikkolehtiä säilytetään kuluva ja edellinen vuosi, sisustus- ja harrastelehtiä kuluva ja kolme edellistä vuosikertaa. Lehtiä, joiden tietosisältö ei vanhene nopeasti, ja joita luetaan ja lainataan, suositellaan säilytettäväksi kuluva ja viisi edellistä vuosikertaa. (Hyytinen 2017b.)

Kuittilainat ja valokopioidut lehtiartikkelit jäivät tilastoinnista kokonaan pois. Kaikista aikakauslehtien vuosikerroista ei ollut enää merkintää viimeisestä palautuspäivästä, koska lehtien siirron ja uuden tarran tulostuksen jälkeiset toimenpiteet olivat hävitäneet tiedon kirjastojärjestelmästä. Ainoastaan, jos lehteä oli lainattu siirtämisen/tarroituksen jälkeen, niin silloin kirjastojärjestelmässä näkyi viimeinen palautuspäivämäärä. Aineistonhallinnan kautta tehdyt siirrot näyttävät aineistonhallinnassa tehdyn muutoksen päivämäärän eikä viimeistä palautuspäivää.

6 EMPIIRINEN TUTKIMUS

6.1 Käyttäjäkysely

Käyttäjäkyselyä harkittiin myös englanninkielisenä, koska kirjastoissa on yhä enemmän vieraskielisiä asiakkaita. Jos opinnäytetyö olisi tehty esimerkiksi parityönä tai ryhmätyönä, niin siihen olisi voinut olla aikaa. Tällä kertaa se jäi haaveeksi, mutta siinä voisi olla jollekin toiselle opinnäytetyön tekijälle jatkotutkimuksen aihe. Nyt tarkoituksena oli selvittää:

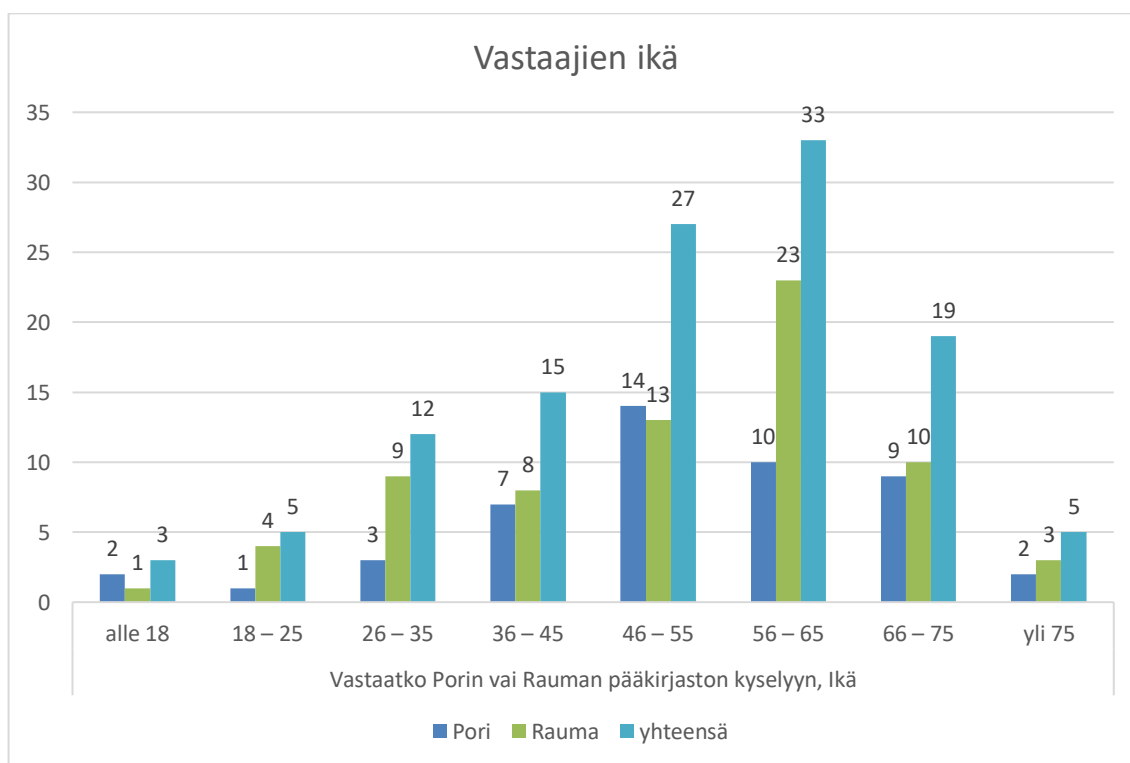
- Mitä aikakauslehtiä luetaan painettuna lehtenä?
- Mitä aikakauslehtiä luetaan e-lehtenä?
- Mitä aikakauslehtiä asiakkaat haluaisivat kokoelmiin joko painettuna tai e-lehtenä?
- Mistä aiheista tai/ja minkä kielisiä aikakauslehtiä asiakkaat haluaisivat kokoelmiin joko painettuna tai e-lehtenä?
- Mitä aikakauslehtiä lainataan?

Kysely oli avoinna 3.5.–31.5.2017. Yhteensä vastauksia saatiin 119 kappaletta: 64 vastasi sähköisesti ja kirjastojen palautuslaatikoihin palautettiin 55 paperilomaketta. Suurin osa vastaajista oli jättänyt osaan kysymyksistä vastaamatta, joten vastauksia kuhunkin kysymykseen tuli vähemmän kuin 119. (Liite 2.)

Kyselytutkimuksessa olisi pitänyt vielä selvemmin opastaa lomakkeen täyttämässä laittamalla kysymys vasta ohjeistuksen jälkeen. Tämän huomasi kysymyksestä ”Kuinka usein luet e-aikakauslehteä?” jonka perässä heti ohjeistettiin vastaamaan vain, jos oli vastannut myönteisesti edelliseen kysymykseen. Kysymykseen ”Mitä aikakauslehtiä haluat edelleen tulevan lehtilukusaliiin?” olisi toivottu kaikkien kyselyyn osallistuneiden vastaavan. Ilmeisesti kysymys olisi pitänyt muotoilla yksinkertaisemmin ”Mitä lehtiä luet/lainaat lehtilukusalissa?” Koevastaajilla ei ollut ongelmia näissä kohdissa, koska he keskittyivät täyttämiseen ja lukivat huolellisesti lomakkeen ohjeita. Näiden asiakasvastausten perusteella ei kannata lähteä tekemään radikaaleja muutoksia lehtivalikoimaan, koska vastauksia tuli liian vähän ja osaan on vastattu huolimattomasti.

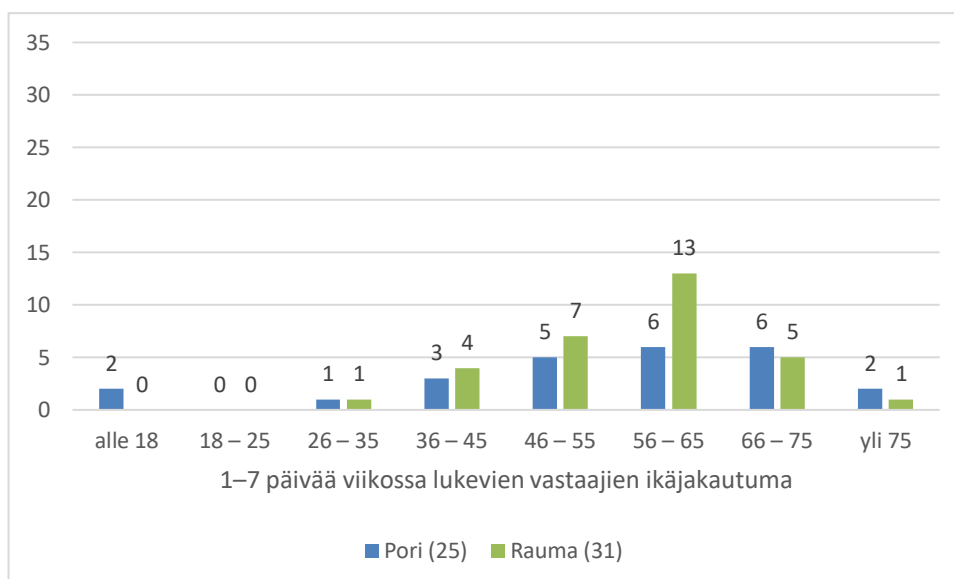
Osassa vastauksissa on myös eritelty päivittäin/ lähes joka päivä/1-2 kertaa viikossa kirjaston aikakauslehtiä käyttävät erikseen. Näin haluttiin selvittää, miten heidän vastauksensa eroavat muiden vastaajien vastauksista vai eroavatko ne.

Vastaajista 48 (40 %) vastasi Porin kyselyyn ja 71 (60 %) Rauman kyselyyn. Rauman kyselyssä 56–65-vuotiaiden vastaajien osuus on yliedustettuna verrattuna sekä Porin kyselyn ikähaitariin, että Rauman omaan ikähaitariin. Muissa ikäryhmissä ei ollut vastaavaa hajontaa. (Kuvio 11.) Ilahduttavaa oli, että sekä alle 18-vuotiaiden ja 18–25-vuotiaiden että yli 75-vuotiaiden vastauksia saatiin useampi kappale. Ikäjakautuma oli painottunut iäkkäämpään väestöön, koska vain 30 % vastaajista oli alle 46-vuotiaita.

Kuvio 11. Vastaajien ikä Porin ja Rauman lehtikyselyssä.

Kuviossa 12 on eritelty kirjastojen aikakauslehtiä 1–7 päivä viikossa lukevien ikäjakautuma. Porin kyselyyn vastasi 25 ja Rauman kyselyyn 31 henkilöä. Nuoria aikuisia ei ollut yhtään, mutta Porin kyselyyn vastasi kolme alle 36-vuotiasta ja muutenkin ikäjakautuma oli tasaisempi kuin Rauman vastaajien jako iän mukaan. Rauman kyselyyn vastasi vain yksi alle 36-vuotias ja jopa 42 % vastaajista kuului ikäryhmään 56 – 65-vuotiaat.

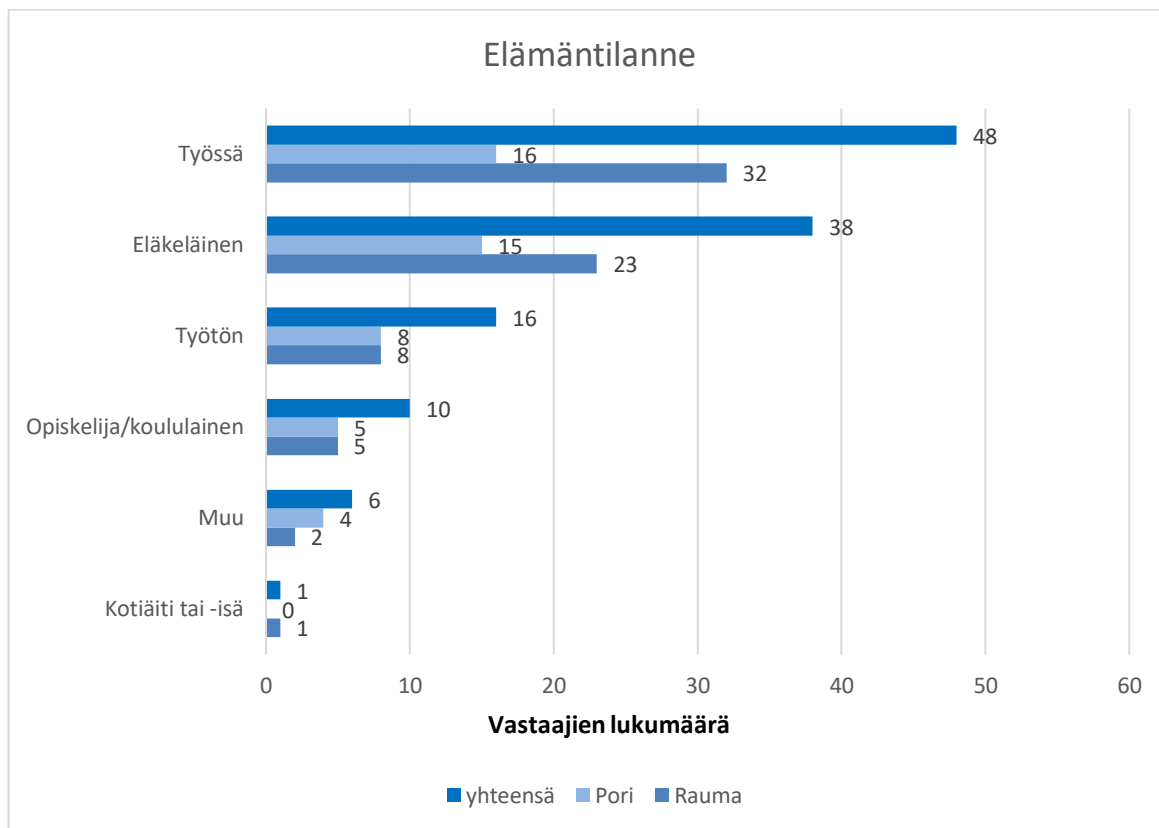
Kuvio 12. 1–7 päivää viikossa kirjaston aikakauslehtiä lukevien vastaajien ikäjakauma.

Porin kyselyn taustakysymykseen sukupuolesta vastasi 14 miestä ja 31 naista. Sukupuolijakautuma tasoittui, kun verrattiin pelkästään 1–7 päivänä viikossa lukevia. Tällöin sekä 11 miestä että naista vastasi kyselyyn. Rauman kyselyyn vastanneiden sukupuolijakautuma oli tasainen 32 miehellä ja 36 naisella, joista 14 miestä ja 15 naista kertoivat lukevansa vähintään kerran viikossa kirjaston aikakauslehtiä. Molempien kyselyiden vastaajista kolme oli valinnut sukupuolekseen muu tai jättäneet vastaamatta kysymykseen. Yhtensä miehiä oli 46 ja naisia 67 sekä kuusi vastaajaa ei ollut joko ilmoittanut paperikyselyssä sukupuoltaan tai oli valinnut internetkyselyssä vaihtoehdon muu.

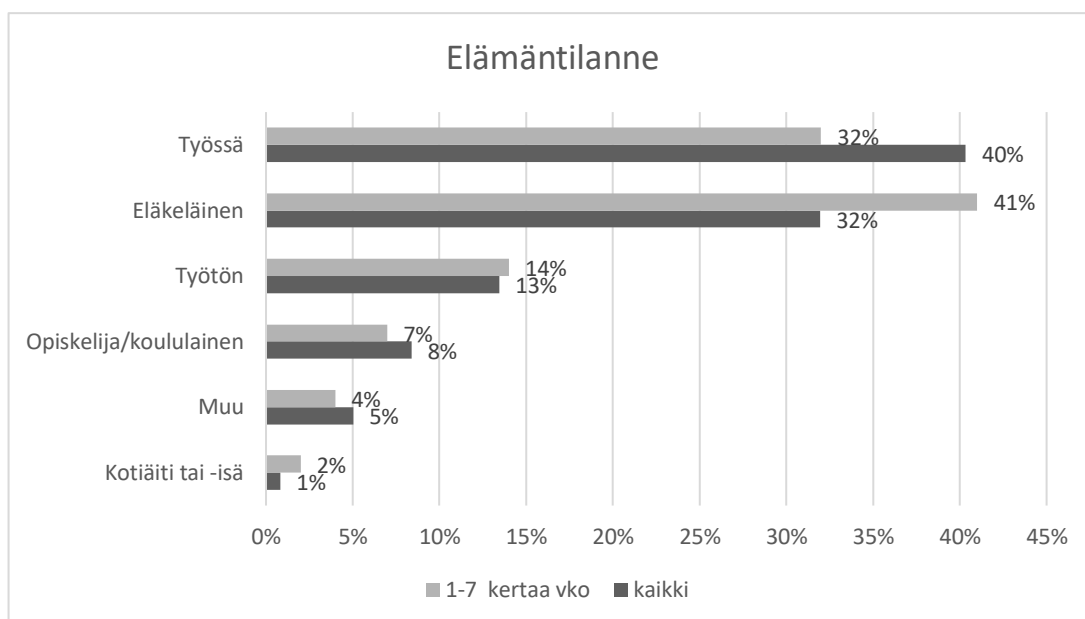
Kyselyyn vastasi 40 porilaista sekä 69 raumalaista. Ulkopaikkakuntalaisia oli 10, joista viisi vastaajaa ilmoitti lukevansa Porin pääkirjaston aikakauslehtiä vähintään kerran viikossa. Kysymyksessä ei eritelty painettuja eikä e-lehtiä, joten osa heistä on voinut käyttää etänä e-lehtipalveluita. Rauman pääkirjaston aikakauslehtiä ei kukaan ulkopaikkakuntalainen lukenut viikottain. Oman paikkakunnan pääkirjaston aikakauslehtiä lukevien osuus tasapainottui kirjastojen välillä, kun verrattiin vähintään kerran viikossa lukijoita. Vastaajista 25 oli porilaisia ja raumalaisia 31.

Kuviossa 13 on verrattu Porin ja Rauman kyselyyn vastanneiden elämäntilannetta sekä verrattu kaikkien vastaajien elämäntilannetta keskenään. 40 % eli suurin osa vastaajista on työelämässä, jonka jälkeen eläkeläiset olivat seuraavaksi suurin ryhmä 32 prosentilla. Vastaajista 13 % on työttömiä, 8 % opiskelee tai on koulussa.

Yksi vastaajista (1 %) on kotiäiti tai koti-isä. 5 % oli valinnut elämäntilanteeksi jonkun muun kuin mikään edellä mainituista.

Kuvio 13. Porin ja Rauman kyselyyn vastanneiden elämäntilanne.

Kuvio 14. Kaikkien vastaajien ja vähintään kerran viikossa lukevien vastaajien elämäntilanteen erot.

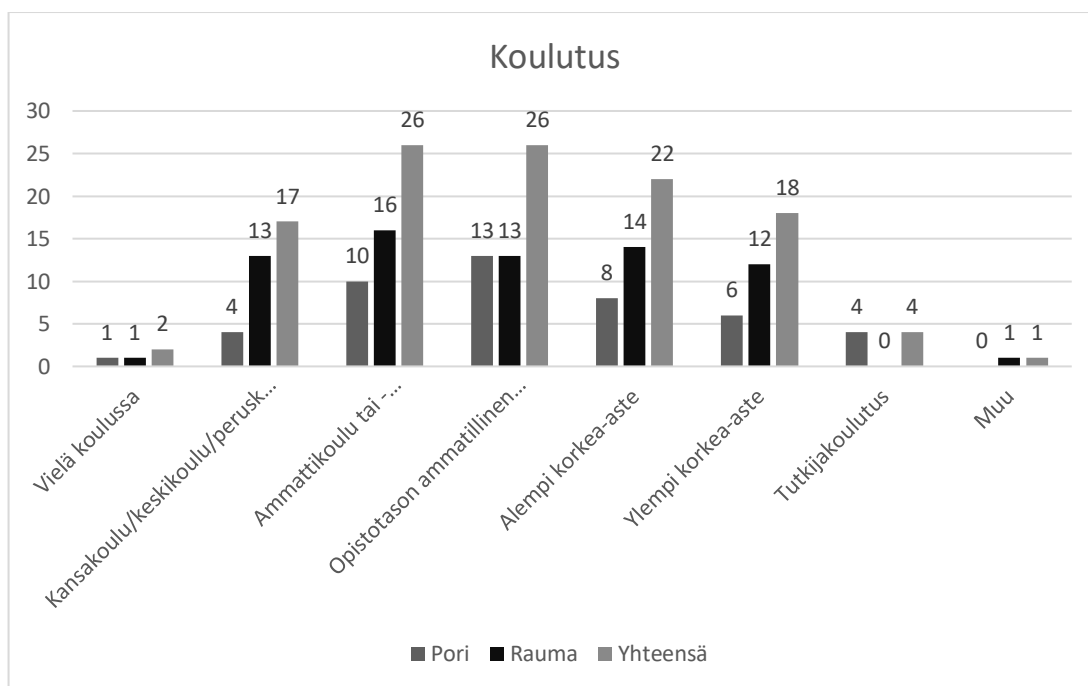
Kun verrattiin 1-7 kertaa viikossa kirjaston aikakauslehtiä lukevien elämäntilannetta kaikkien vastanneiden elämäntilanteeseen, eläkeläisten ja työssäkäyvien osuudet kääntyivät melkein prosentilleen toisiin päin. (Kuvio 14.) Muiden ryhmien elämäntilanteet pysyivät samanlaisina.

Taulukossa 1 verrataan Porin ja Rauman kyselyyn vastanneiden koulutusta. (Kuvio 15.) Kolme vastaajaa ei vastannut taustakysymykseen. Porin kyselyyn vastaajilla oli hiukan korkeampi koulutus kuin Rauman kyselyyn vastaajilla, koska 13:lla oli opistotason ammatillinen koulutus, 10:llä ammattikoulu tai -kurssi/lukio/ ylioppilas, alempi korkea-aste kahdeksalla vastaajalla ja ylempi korkea-aste kuudella vastaajalla. Tutkijankoulutus oli neljällä vastaajalla ja neljällä kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu oli korkein suoritettu koulutus. Yksi vastaaja kävi vielä koulua.

Rauman kyselyyn vastanneet edustivat koulustaustaltaan aika tasaisesti eri ryhmiä, mutta Poriin verrattuna ei ollut yhtään tutkijankoulutusta ja kansakoulun/keskikoulun käyneitä oli paljon enemmän kuin Porin kyselyyn vastanneilla. Lisäksi yksi vastaaja kävi vielä koulua ja yhden vastaajan koulutus ei ollut mikään annetuista vaihtoehdoista.

Taulukko 1. Korkein suoritettu koulutusaste.

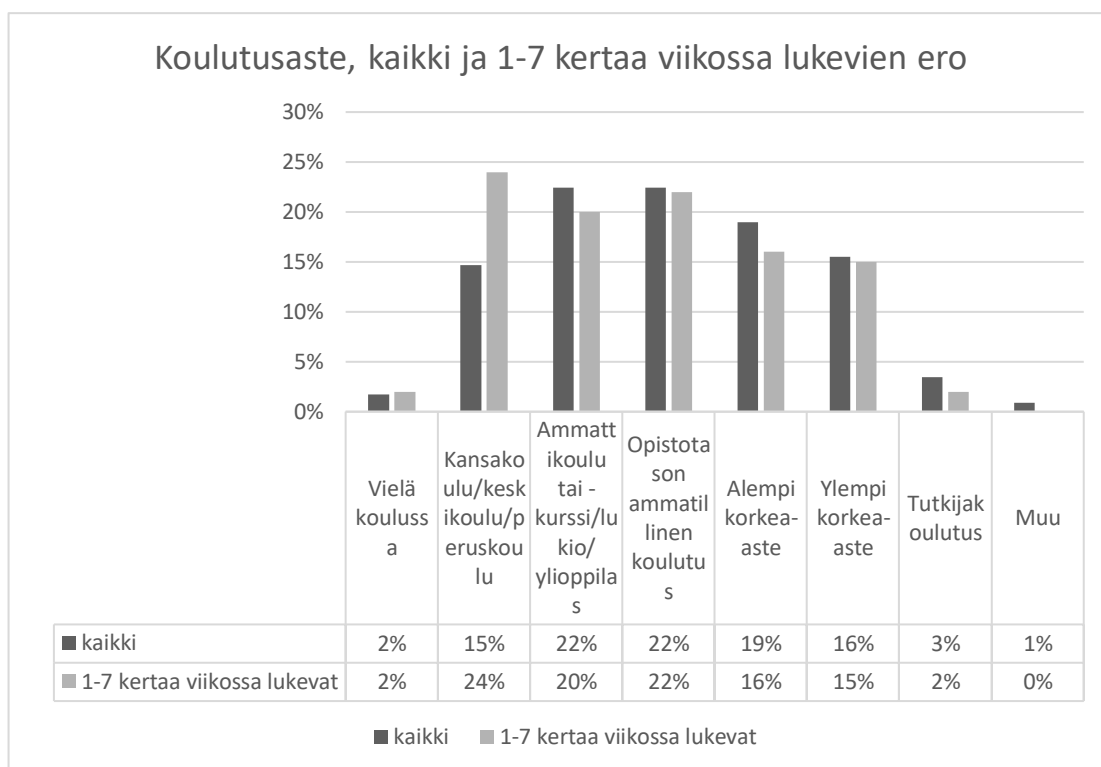
	Pori	Rauma	Yhteensä	%
Vielä koulussa	1	1	2	2
Kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu	4	13	17	15
Ammattikoulu tai -kurssi/lukio/ ylioppilas	10	16	26	22
Opistotason ammatillinen koulutus	13	13	26	22
Alempi korkea-aste	8	14	22	19
Ylempi korkea-aste	6	12	18	16
Tutkijakoulutus	4	0	4	3
Muu	0	1	1	1
Yhteensä	46	70	116	100

Kuvio 15. Koulutusaste.

Kuviossa 16 verrattiin vähintään kerran viikossa kirjaston aikakauslehtiä lukevien koulutustaustaa kaikkien vastaajien koulutustaustaan. Kansakoulun/keskikoulun osuus kasvoi 15 prosentista 24 prosenttiin. Muissa koulutusasteiden ryhmissä ei ollut suuria vaihtelua verratessa kaikkia ja 1–7 kertaa viikossa lukevia.

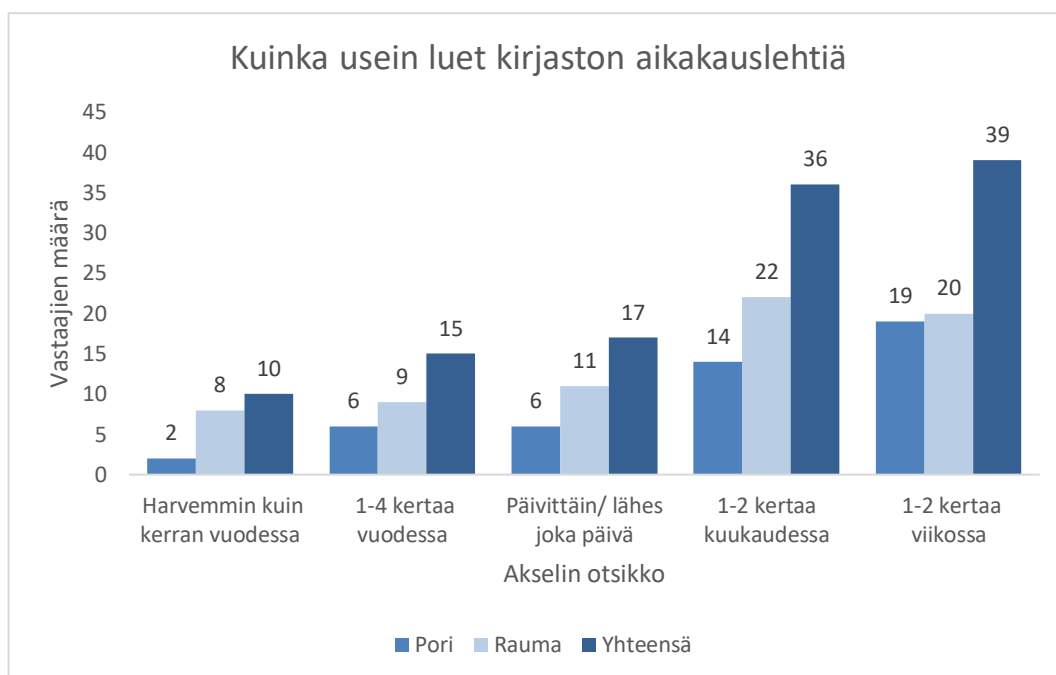

Kuvio 16. Koulutusaste, vastaajien prosenttiosuudet.

Vastaajilta kysyttiin kuinka usein he lukevat aikakauslehtiä kirjastossa tai lainaavat niitä. (Kuvio 17.) Kysymykseen vastasi yhteensä 117 vastaajaa, joista jopa 92 ilmoitti lukevansa kirjaston aikakauslehtiä vähintään joka kuukausi. Vähintään kerran viikossa lukijoita oli yhteensä 56 henkilöä. Toisaalta taas Porin kyselyyn vastasi kaksi, jotka käyttävät harvemmin kuin kerran vuodessa kirjaston aikakauslehtikoelmaa. Toinen heistä kirjoitti avoimeen vastauskenttään asuvansa kaukana, mutta käyttävänsä Porin kirjaston tarjoamia sähköisiä e-lehtipalveluja 1-2 kertaa viikossa.

Rauman kyselyyn vastasi kahdeksan, jotka lukevat harvemmin kuin kerran vuodessa aikakauslehtiä. Alle kymmenen vastaajaa kummassakin kyselyssä ilmoitti käyttävänsä kirjastojen aikakauslehtiä 1-4 kertaa vuodessa.

Kuvio 17. Kuinka usein luet kirjaston aikakauslehtiä joko kirjastossa tai kotiin lainaamiasi.

33 vastaajaa vastasi kysymykseen, mitä aikakauslehtiä edelleen haluaa tulevan Porin pääkirjaston lehtilukusaliin ja 40 vastaajaa mitä aikakauslehtiä edelleen haluaa tulevan Rauman pääkirjaston lehtilukusaliin. (Liite 2.) Raumalaisista kuusi vastaajaa totesi lyhyen napakasti nykyisen valikoiman olevan hyvän eikä halua siihen mitään muutoksia. Porin kyselyyn vastaajat luettelivat enimmäkseen aikakauslehtiä nimeltä, mutta raumalaiset tyytyivät enimmäkseen luettelemaan aihealueita. Ehkä kysely oli porilaisille helpompi täyttää, koska siellä oli viisi vuotta sitten vastaava lehtikysely. Silloin suosituimmat lehdet olivat Anna, Tekniikan maailma, Eeva ja Seura.

Porin pienemmästä vastausmäärästä johtuen ei suoraan voi päätellä vastaajien lukutottumuksien muutoksia, mutta Anna ja Eeva olivat uudessakin asiakaskyselyssä suosituimmat Avotakan ja Kotivinkin lisäksi. Raumalla taas Kotiliesi oli ylivoimaisesti suosituin aikakauslehti yhdeksällä äänellä, jonka jälkeen suosituimmat olivat Tieteen kuvalehti ja Tiede-lehti viidellä maininnalla. Käsityö, sisustus ja puutarha olivat aiheina suosituimmat molempien kirjastojen kyselyissä. Vastaajien vähäisestä lukumäärästä huolimatta Porin kyselyssä nimettiin 76 eri aikakauslehteä ja Rauman kyselyssä 53 lehteä. (Liite 2.)

Kysymykseen mistä aiheista haluaisi uusia aikakauslehtiä Porin lehtilukusaliin vastasi 14 miestä, 29 naista ja kaksi ei kertonut sukupuoltaan (Taulukko 2.) Rauman lehtilukusalin kyselyyn vastasi 31 miestä, 32 naista ja kolme ei kertonut sukupuoltaan. Kyselyn toivotuimmat aiheet olivat asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito, harraste ja tiede. Porin kyselyyn vastanneista miehistä vain kaksi oli valinnut aiheen asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito aiheen, mutta Rauman kyselyssä se oli miehillä toiseksi suosituin aihe harrasteen lisäksi.

Tietotekniikka-alan lehdet kiinnostivat eniten Porin kyselyyn vastanneita miehiä ja sen jälkeen harraste- ja tiedelehdet. Raumalaiset miehet taas toivoivat lisää tiedelehtiä, harrastelehtiä sekä kyselyn suosituinta aihetta asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito. Lisäksi Rauman kyselyyn vastanneet miehet poikkesivat Porin kyselyyn vastanneista miehistä uskonnollisilla ja maa- ja metsätalousaiheen toiveilla. Naisilla taas oli yhteneväiset kiinnostuksen kohteet asumiseen, rakentamiseen ja puutarhanhoitoon sekä naisten lehtiin ja harrastelehtiin. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Mistä aiheista haluaisi uusia aikakauslehtiä.

	Pori			Rauma			Yhteensä
	Mies	Nainen	Muu	Mies	Nainen	Muu	
	14	29	2	31	32	3	111
Asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito	2	16	0	13	15	1	47
Harraste	6	12	0	13	15	1	47
Tiede	5	11	1	15	7	2	41
Kulttuuri	4	6	1	9	10	0	30
Naisten lehtiä	0	15	0	1	13	0	29
Perhe- ja yleisaikakauslehtiä	2	7	0	2	9	1	21
Tietotekniikka	7	0	0	10	1	1	19
Auto, moottoripyörä ja veneily	3	0	1	10	0	0	14
Ammattiin liittyvät	1	1	0	5	5	0	12
Uskonnolliset	0	3	0	5	0	0	8
Maa- ja metsätalous	0	0	0	3	0	0	3

Molempien kyselyiden avoimissa vastauksissa toivottiin eniten käsityölehtiä, sisustuslehtiä, musiikki- ja ruokalehtiä ja Raumalla toivottiin erityisesti lisää valokuvausaiheisia sekä retkeilyalan lehtiä. Porin kyselyssä ei noussut mikään aihe toistaan toivotummaksi.

Kysymykseen mitä tiettyä uutta aikakauslehteä toivoisit tilattavan lehtilukusaliin, ehdotti muutama vastaaja sellaisia lehtiä, joita lukusalissa on jo luettavana. Ilmeisesti kysymys olisi pitänyt muotoilla selkeämmin tai sitten vastaajat eivät olleet löytäneet lehtiä lehtilukusalin hyllyiltä. Toivotut aikakauslehdet jakautuivat yksittäisiin aikakauslehtiin, ainoastaan Elle-lehteä toivoi useampi vastaaja tilattavaksi. Porin lehtilukusaliin toivottiin eniten vieraskielisiä aikakauslehtiä, erityisesti käsityölehtiä. Myöskin osa raumalaisista vastaajista luetteli aikakauslehtiä, joita tulee jo lehtilukusaliin tai toivoi aiheen ulkopuolelta iltapäivälehtiä ja sanomalehtiä.

Molempien kirjastojen kyselyissä englanti oli suosituin vastaus kysymykseen ”kaipaatko vieraskielisiä aikakauslehtiä jollain tietyllä kielellä”. Ruotsinkielisiä toivottiin toiseksi eniten. 43 vastaajaa vastasi Porin kyselyyn, joista 15 kertoi kielitoiveitaan. Rauman kyselyyn vastasi 61 vastaajaa, joista 21 kaipasi tietyn kielisiä lehtiä. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Kaipaatko vieraskielisiä aikakauslehtiä jollain tietyllä kielellä.

	Pori	Rauma
englanti	10	15
ruotsi	4	6
ranska	1	3
saksa	2	2
espanja	1	2
arabia	-	1
venäjä	-	1
viro	-	1

Vastauksien perusteella jäi mietityttämään, löytävätkö kirjastojen asiakkaat vieraskielisiä lehtiä lehtilukusalista sekä kuinka tietoisia Porin kirjaston asiakkaat ovat mahdollisuudesta lukea vieraskielisiä e-lehtiä. Vieraskielisiä aikakauslehtiä on Porin

pääkirjaston lehtilukusaliin ja musiikkiosastolle tilattu 17 englanninkielistä, 14 ruotsinkielistä, yksi espanjankielinen, kolme italiankielistä, kaksi ranskan- ja monikielistä aikakauslehteä, kolme saksan- ja venäjänkielisiä. Myös Rauman pääkirjastoon on tilattu vieraskielisiä aikakauslehtiä, joista seitsemän on englanninkielistä, viisi ruotsinkielistä, yksi ranskan-, saksan- ja venäjänkielinen.

Kyselyyn vastanneet olivat käyttäneet tuskin lainkaan e-lehtipalveluja, koska 111 kysymykseen vastaajasta vain 13 oli lukenut Pressreaderin, Zinion tai eMagzin kautta e-lehtiä. Jatkokysymyksessä kysyttiin, kuinka usein luet e-aikakauslehtiä ja sen ohjeistuksesta huolimatta siihen vastasi myös niitä, jotka eivät edelliseen kysymykseen vastanneet myönteisesti. Vaihtoehtoa ”en osaa sanoa” ei ehkä olisi saanut olla tässä kysymyksessä tai se olisi pitänyt muotoilla eri tavalla, koska se aiheutti epätietoisuutta niille, jotka eivät olleet lukeneet e-lehtiä. Rauman kyselyyn ilmestyi lisäksi yksi e-aikakauslehtien lukija lisää verrattuna edelliseen kysymykseen. (Liite 2.)

Kyselyihin vastanneiden e-lehtien lukutottumukset olivat molemmissa kirjastoissa lähes yhteneväiset, koska molemmissa yksi luki lähes päivittäin, muutama vastaaja 1-2 kertaa viikossa ja pari vastaajaa 1-4 kertaa vuodessa. Lisäksi Porissa yksi vastasi käyttävänsä niitä 1-2 kertaa kuukaudessa. Yksi Rauman kyselyyn vastaaja ilmoitti, ettei tiennyt niiden olemassa olosta aiemmin.

Painettu aikakauslehti oli kyselyyn vastanneiden mielestä parempi kuin e-lehti, koska vain kuusi vastaajaa 114 vastaajasta piti e-lehteä mieluisampana eikä 11 vastaajalla ollut mielipidettä asiaan. Ehkä yllättäen alle 26-vuotiaat ja odotetusti yli 75-vuotiaat olivat ehdottomasti painetun lehden kannattajia, jokaisessa muussa ikäryhmässä e-lehteä parempana piti ainakin yksi vastaaja eikä osalla ollut asiaan mielipidettä.

E-lehtikysymyksistä vastaajat eivät innostuneet. Esimerkiksi vain kuusi vastaajaa vastasi kysymykseen, mitä kotimaisia e-aikakauslehtiä he haluaisivat lukea kirjaston tiloissa eMagz-palvelun kautta.

Vastaajat saivat arvioida Porin ja Rauman pääkirjastojen aikakauslehtivalikoimaa arvoasteikolla 1-5, jossa 1 = huono ja 5 = erinomainen. (Taulukko 4.) 82 % Porin

kyselyyn vastanneista piti lehtivalikoimaa kiitettävänä. Raumalla vastaajat eivät antaneet ihan yhtä hyvää arvosanaa, mutta silti 71 % oli valikoimaan tyytyväinen. Kirjaston aikakauslehtiä vähintään kerran viikossa lukevilla oli jokaisella mielipide aikakauslehtivalikoimaan ja ainoastaan yksi Porin kyselyyn vastanneesta oli sitä mieltä, että valikoima on huono. (Taulukko 5.) Tämä nuori miespuolinen opiskelija toivoi jääkiekkolehtiä ja haluaa lukea lehtiä painettuna. Muiden mielipiteet kirjastojen aikakauslehtivalikoimasta lähtivät arvoasteikolta kohdasta 3, joten asiakkaat ovat kaiken kaikkiaan tyytyväisiä valikoimaan.

Taulukko 4. Kaikkien vastaajien mielipide kirjaston aikakauslehtivalikoimasta.

	Pori		Rauma	
	48 vastaajaa	%	65 vastaajaa	%
5	18	38	20	31
4	21	44	26	40
3	6	13	12	18
2	0	0	2	3
1	1	2	0	0
ei mielipidettä	2	4	5	8

Taulukko 5. 1–7 kertaa viikossa kirjaston aikakauslehtiä lukevien mielipide aikakauslehtivalikoimasta.

	Pori		Rauma	
	25 vastaajaa	%	28 vastaajaa	%
5	11	44	8	29
4	9	36	12	43
3	4	16	8	29
2	-	-	-	-
1	1	4	-	-

Rauman kirjaston käyttäjäkyselyn vastaajilta kysyttiin vielä kyselyn lopussa, lukisivatko he vieraskielisiä e-lehtiä, jos kirjasto tarjoaisi siihen mahdollisuuden. 19 vas-

tasi, että he lukisivat vieraskielisiä e-lehtiä, 26 vastaajaa ei lukisi niitä ja 18 vastaajalla ei ollut mielipidettä asiaan. Kyselyssä ohjeistettiin, että kysymys oli vain Rauman kirjaston käyttäjäkyselyn vastaajille. Silti Porin kyselyn vastaajista 11 oli vastannut myös tähän kysymykseen.

Molempien pääkirjastojen lukusaleihin toivottiin lukurauhaa, kännykkäkieltoa ja laajempia aukioloaikoja. Porin kyselyyn vastanneet ehdottivat muun muassa erillistä ruokailualueita, tietokantoja, parempia tuoleja ja lukusoppeja, viileämpää tilaa ja yksi vastaaja kirjoitti tunteellisen ja kiihkeän kommentin keskustelun sallimiseksi lukusalissa. Rauman kyselyyn vastanneet toivoivat muun muassa kotona käytettäviä e-lehtipalveluita, lisää tietokoneita lukusaliin sekä kunnallista päätöksentekohylyä. (Liite 2.)

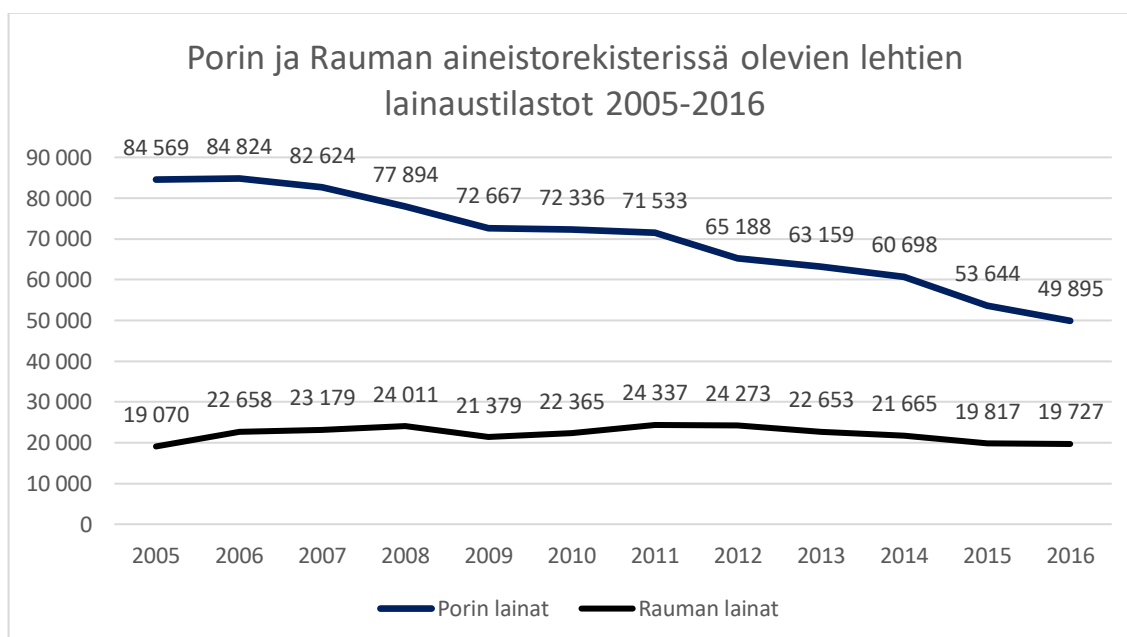
6.2 Aikakauslehtien lainaustilastoja ja siihen perustuvaa kokoelmanhoitoa

Porin aineistorekisterissä olevien lehtien lainaus on tasaisesti vähentynyt vuosien 2005–2016 aikana. Raumalla taas lainausmäärät ovat vaihdelleet, tosin lainausmäärät ovat vähentyneet viimeisen neljän vuoden aikana. (Taulukko 11.; Kuvio 18) Yksittäisen lehden moninkertainen eräpäivän uusiminen vääristää vuosikerran lainauslukuja, mutta jotain suuntaviivaa tilastoista voi laskea. Esimerkiksi asiakas voi uusia kymmeniä kertoja yksittäistä nidettä, vaikka vuosikerran muita lehtiä ei ole lainattu kertaakaan.

Taulukko 6. Porin ja Rauman aineistorekisterissä olevien lehtien lainaustilastot. (Porin ja Rauman aikakauslehtien lainaus 13.5.2017).

vuosi	Porin lainat	%	Rauman lainat	%
2005	84 569	6,6	19 070	3,6
2006	84 824	6,5	22 658	4,3
2007	82 624	6,1	23 179	4,7
2008	77 894	5,7	24 011	5,0
2009	72 667	5,7	21 379	4,8
2010	72 336	5,9	22 365	4,8
2011	71 533	5,8	24 337	5,0
2012	65 188	5,3	24 273	5,0
2013	63 159	5,2	22 653	4,7
2014	60 698	5,3	21 665	4,7
2015	53 644	4,9	19 817	4,4
2016	49 895	4,6	19 727	4,3

Prosenttiosuudet ja lainausluvut on laskettu taulukkoon 6 ja kuvioon 18 kirjastojärjestelmästä saatavasta "Lehtien osuus lainat materiaaleittain" -tilastoista.

Kuvio 18. Porin ja Rauman aineistorekisterissä olevien lehtien lainaustilastot (Porin ja Rauman aikakauslehtien lainaus 13.5.2017).

Asiakaskyselyn vastauksissa toivottiin sekä uusia sisustuslehtiä että nykyisten edelleen tilaamista lehtilukusaleihin. Sisustuslehtiä lainataan paljon, mutta vain uudempiä vuosikertoja. Esimerkiksi Antik & auktionin ja Avotakan lainaustilastoja tutkiessa kävi ilmi, ettei vanhoja sisustuslehtiä ole tarpeen säilyttää Rauman kirjastossa. (Liite 3.)

Porin pääkirjaston varastosta Antik & auktion lehteä löytyy jo vuodesta 1985 ja Raumalla vuodesta 2008. Lehteä ei ole lainattu oikeastaan kertaakaan enää kahden vuoden jälkeen ilmestymisestä kummastakaan lehtilukusalista. Raumalla on yksi vuoden 2015 lehti palautettu vuonna 2017 ja Porissa vuoden 2016 lehtiä on lainattu vuonna 2017. Rauman lehtilukusalista siirretään kuusi vuotta Antik & auktionin lehtivuosisikerta aikuistenosastolle eikä niitä ole lainattu koskaan yhtään numeroa. Siksi niitä ei kannata siirtää osastolle, vaan kolme vuotta vanhat vuosikerrat kannattaisi poistaa lehtilukusalin kokoelmista. (Liite 3.)

Avotakka on ehkä perinteisin ja suosituin sisustuslehti, joka ilmestyy 12 kertaa vuodessa. Se oli Porin kyselyn vastaajien suosituin lehti kysymyksessä, mitä lehteä haluaa edelleen tulevan lehtilukusaliin ja myös Rauman kyselyssä yksi suosituimmista aikakauslehdistä. Vuoden 2016 numeroita on lainattu vajaat kolmesataa kertaa Porin lehtilukusalista ja Rauman lehtilukusalista vajaat kaksisataa kertaa. Kuusi vuotta vanhoja Avotakkoja lainataan edelleen Porin lehtilukusalista, mutta Raumalla ei ole enää lainattu yli kolme vuotta vanhoja Avotakan numeroita. Sen ikäiset siirretään aikuistenosastolle, mutta osastolta ei ole lainattu Avotakan numeroita kuin pari yksittäistä lehteä. Lisäksi Raumalla on varastossa vuosien 2006–2008 lehdet, joita ei yhtään ainoata koskaan ole lainattu. Luultavasti asiakkaat lainaisivat vanhempiakin vuosikertoja kuin kolme vuotta vanhoja, jos niitä olisi tarjolla lehtilukusalissa. Siksi Avotakka-lehteä ei kannata siirtää aikuistenosastolle eikä varastoida, vaan tois-
taiseksi poistaa yli kuusi vuotta vanhat lehdet Rauman lehtilukusalista kokoelmista. Jatkossa kannattaisi lehden käyttämättömyyden perusteella poistaa vanhoja vuosikertoja.

Tiedelehdet ovat myös suosittuja sekä asiakaskyselyn vastausten, että lainausluku-
jen perusteella, vaikka niidenkin lainaus on laskenut huippuvuosista. (Liite 3.) Tiede-
lehteä ja Tieteen kuvalehteä ei kannata siirtää Rauman pääkirjaston aikuistenos-
tolle, koska sieltä niitä ei ole lainattu. Nykyiset varastoidut lehdet kannattaisi poistaa

kokonaan kokoelmista, koska niitäkään ei ole lainattu ja tarvittaessa asiakkaille voidaan tilata niitä Porin pääkirjaston kokoelmista. Lehtilukusali voisi poistaa yli viisi vuotta vanhat tiedelehtien vuosikerrat ja myydä ne.

Tiede-lehden lainaus on laskenut molemmissa kirjastoissa. Yhtenä syynä voi olla kustantajan tarjoama digitaalinen lukuoikeus kustantamiensa lehtien tilaajille. Yhden lehden tilaaja voi lukea 15 eri lehteä digitaalisena näköispainoksena. Porin pääkirjastosta on parhaimmillaan Tiede-lehden vuosikertaa lainattu yli viisisataa kertaa, mutta vuoden nuorempaa vuosikertaa enää puolet siitä. Eri vuosikertojen aikakauslehtien lainaustilastoissa on suurta hajontaa verrattuna muihin aikakauslehtiin. Toisaalta kirjaston kauimmaisen nurkan alahylly ei myöskään lisää herätelainauksia, kuten esimerkiksi kuvan 3 Tiede-lehtien vuosikerrat 2010–2014 luokassa 05.1, joka sijaitsee Rauman pääkirjaston aikuistenosaston kauimmaisessa nurkassa.

Kuva 2. Tiede-lehtien hyllysijoittelu.

Myös Tieteen kuvalehden lainausluvut ovat laskeneet viime vuosina. Porin lehtilukusalin vuosikerta 2012 loistaa yli yhdeksälläsadalla lainauksella, mutta lainausluvut ovat hiipuneet tasaisesti uudemmissa vuosikerroissa. Vuoden 2016 lehtiä on silti lainattu vielä yli kolmesataa kertaa ja niiden lainausluvut nousevat varmasti edelleen seuraavien parin vuoden aikana. Raumalla taas lainausluvut ovat pysyneet tasaisempina vuosikerrasta toiseen. Tieteen kuvalehti ilmestyy 18 ja Tiede-lehti 12 kertaa vuodessa, joten kuuden lehden erotus ottaa huomioon vertailtaessa tiedelehtien lainauslukuja. (Liite 3.)

Myös puutarhalehdet olivat asiakaskyselyssä suosittuja, ja asiakkaat lainaavat niitä molemmista lehtilukusaleista. Raumalla näidenkin lehtien lainaaminen on loppunut aikuistenosastolle siirtämisen jälkeen. Esimerkiksi Viherpiha-lehdet ovat olleet kuusi vuotta aikuistenosaston hyllyssä lainaamatta, mutta silti ne on vuosittain vuosikerta toisensa jälkeen siirretty varastoon. Raumalla vuosikertojen lainaukset ovat pysyneet suunnilleen samoina aivan viimeisiä vuosikertoja lukuun ottamatta. Porin pääkirjaston lehtilukusalissa samojen lehtien lainaus on vähentynyt vuosikerrasta toiseen. Silti edelleen Porin lehtilukusalin lainausmäärät ovat suuremmat kuin Raumalla. Viherpihaa tulee kaksi numeroa enemmän vuodessa kuin Kotipuutarhaa, mikä kannattaa ottaa huomioon verrattaessa aikakauslehtien lainauslukuja.

Suomen kuvalehden vanhoja vuosikertoja on varastoitu molemmissa kirjastoissa. Raumalla aikakauslehteä on haluttu säilyttää ajankuvan vuoksi. Asiakaskyselyiden vastauksissa toivottiin jatkossakin Suomen kuvalehtiä tilattavaksi lehtilukusaleihin ja lehden uudempia numeroita myös lainataan molemmista kirjastoista. Porissa ja Raumalla 2010-luvun vuosikertojen lainaus on suunnilleen pysynyt samana. Vuosikerrassa on 52 numeroa, joten käytännössä lainauslukujen pienet vaihtelut eivät ole merkityksellisiä. (Liite 3.)

Monet lehdet ovat vaihtaneet nimeään ja useat eri lehdet ovat yhdistyneet toisiin aikakauslehtiin. Esimerkiksi tietokonealan peruslehti Mikrobitti muuttui MB-lehdeksi ja toinen saman alan lehti MikroPC vaihtoi nimensä MPC-lehdeksi. Myöhemmin nämä kaksi lehteä yhdistyivät ja ottivat takaisin käyttöön nimen Mikrobitti. Tietokonelehti ja Tietoviikko-lehti ovat myös yhdistyneet ja lehden tämänhetkinen nimi on Tivi. Näiden tietokonelehtien lainaustilastojen tutkiminen oli liian hankalaa monien nimivaihdosten takia.

Vanhempia ammattilehtiä ei lainata Rauman pääkirjaston aikuisten osastolta. Esimerkiksi Psykologia-lehti siirretään lehtilukusalista aikuistenosastolle vuoden kuluttua ilmestymisestä. Raumalla Psykologia-lehteä ei ole viime vuosina lainattu yhtään kertaa edes lehtilukusalin puolelta. Silti sitä on varastoitu vuosikerrasta 1985 lähtien. Porissa Psykologia-lehteä lainataan, vaikka sen käyttö on vähentynyt viime vuosien aikana.

Sosiologia-lehti on saatavana Porin varastosta vuosikerrasta 1964 lähtien ja Raumalla sitä on varastoitu 1980-luvun vuosikerroista lähtien. Kummastakaan lehtilukusalista ei ole lainattu kertaakaan vuosikerran 2016 lehtiä eikä Raumalla ole lainattu yhtään vuoden 2015 lehteä. Rauman pääkirjaston kokoelmassa on turhaa säilyttää kyseistä aikakauslehteä kolmea vuotta kauempaa ja voidaan poistaa sitä vanhemmat vuosikerrat sekä varastosta että osastolta.

Aikuiskasvatus-lehteä on tilattu Raumalle vasta vuodesta 2011 lähtien, joten vuoden 2009 tilastoja ei ole merkitty liitteeseen 3. Porissa lehti on saatavilla vuosikerrasta 1981 lähtien. Lehden vanhempien vuosikertojen numeroita on lainattu sekä Raumalla että Porissa vuonna 2017, poikkeuksena vuoden 2016 numeroita ei ole lainattu yhtään ainoata kertaa kummastakaan lehtilukusalista.

Painopistealueiden aikakauslehtien säilytys on ongelmallista, koska niitä lainataan vähän aikuistenosastolta, mutta suoraan varastoon siirtäminen lopettaisi niiden mahdollisen lainauksen kokonaan. Lehtilukusalin hyllytila on rajallinen, joten sielläkään ei voi pitää kuin muutamaa uudempaa vuosikertaa. Esimerkiksi Kasvatus-lehti kuuluu Rauman painopistealueeseen ja vuodesta 2014 eteenpäin sitä on lainattu Raumalla enemmän kuin Porissa. Poikkeuksellisesti lehden vanhojen vuosikertojen numeroita on lainattu aikuistenosastolta, vaikkakin satunnaisesti.

Lapsen maailma kuuluu Rauman painopistealueeseen, mutta välttämättä lehtiä ei tarvitsisi varastoida. Porin lehtilukusalin lehtien lainaus on romahtanut vuosikertojen 2014 ja 2013 välillä. Uudempien vuosikertojen lainaus on hiipunut minimaalisen pieneksi. Raumallakaan ei viime vuosina ole lainattu jokaista numeroa edes yhtä kertaa.

Myös Hoitotiede-lehti kuuluu Rauman painopistealueeseen. Lehden lainaus on vähentynyt dramaattisesti viime vuosina molemmissa kirjastoissa. Vuoden 2016 lehtiä on lainattu Porista kolme kertaa ja Raumalla kaksi kertaa. Vanhempia vuosikertoja taas on lainattu pitkälti yli sata kertaa Porissa ja yli viisikymmentä kertaa Raumalla. Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa, joten lehden vanhoja numeroita on aiemmin lainattu paljon.

Veneilyaiheisia aikakauslehtiä on tilattu Rauman pääkirjastoon useita eri nimikkeitä, koska merenkulku ja veneet ovat osa raumalaista identiteettiä. Niiden nimekemäärä

on supistunut viime vuosina, koska monen veneilylehden ilmestyminen on lopetettu, esimerkiksi Puuvene-lehti ei ilmesty enää paperisena. Yhtään veneilyaiheista lehteä ei toivottu aikakauslehtikyselyssä edelleen tilattavaksi, mutta kymmenen raumalaisista miestä toivoi uusia auto-, moottoripyörä- ja veneilyaiheisia lehtiä.

Jotkut kustantajat julkaisevat aikakauslehtiään myös internetissä rajoituksitta. Esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kotisivuilta voi lukea Yhteiskuntapolitiikka-lehteä kokonaisuudessaan kahden numeron viiveellä. Myös Virittäjä-lehden vuosikerrat ovat vapaasti luettavana vuoden kuluttua ilmestymisestä kustantajansa Kotikielen Seuran sivuilla. Virittäjän lainausluvut ovat minimaalisen pienet molemmissa kirjastoissa, vaikkei se välttämättä johdu vapaasta sähköisestä jakelusta. (Liite 3.) Näiden lehtien vuosikymmenien vanhoja numeroita voi lukea vapaasti kustantajien sivuilta, joten niiden säilyttäminen kirjaston varastossa on tarpeetonta.

Osa aikakauslehdistä on jäsenten tai tietyn lisenssin ostaneiden luettavana digitaalisena kustantajan sivuilla. Esimerkiksi Suomen lääkirlehdien näköislehteä voivat Lääkäriliiton jäsenet ja Suomen Shakkilehteä Shakkiliiton lisenssin hankkineet lukea kustantajien sivuilta. Suomen shakkilehden lainauslusto on suurelta osin nollalainauslusto molemmissa kirjastoissa eikä kukaan asiakaskyselyynkään vastannut nimenmyntä lehteä edelleen tilattavaksi. Kannattaisi harkita, onko lehden tilaus tarpeellista Rauman pääkirjaston lehtilukusaliin. Suomen lääkirlehdien vuosikerrassa on 41 numeroa, joten vanhojen vuosikertojen lainauksia numeroa kohti on ollut yhden luokkaa. Viime vuosina lainaus on vähentynyt vielä siitäkin alhaisemmaksi. Raumalla ei kannattaisi Suomen lääkirlehteä varastoida eikä siirtää aikuistenosastolle, koska niitä ei ole yhtään numeroa koskaan sieltä lainattu. (Liite 3.)

Raumalla elokuva-lehti Filmihullun neljän viimeisen vuosikerran yhtään lehteä ei ole kertaakaan lainattu. Lehden lainausluvut Porissa ovat melkein yhtä olemattomia, koska vuosikerran 2016 yhtä lehteä on lainattu yhden kerran. Vertailun vuoksi laskettiin Episodi-lehden lainauslustoja, vaikka se ei kuulu Rauman kokoelman säilytettäviin aikakauslehtiin. Sitä lainataan molemmista lehtilukusaleista, esimerkiksi vuosikerran 2016 numeroita on Porista lainattu 118 kertaa ja Raumalla 43 kertaa.

Uusia valokuvauslehtiä toivottiin erityisesti Rauman kyselyssä, mikä oli suurin yllätys kyselyn vastauksia koottaessa. Henkilökunnalle asiakkaat eivät olleet aiemmin

tuoneet toivetta julki. Kameralehden lainaukset ovat vähentyneet viiden viimeisen vuoden aikana Raumalla. Porin lainausluvut ovat heilahdelleet vuosittain rajusti yli 400 lainauksesta alle sataan. Vuosikertaa 2016 on silti vielä lainattu molemmissa kirjastoissa yli viisikymmentä kertaa, joten lehteä lainataan edelleen. Porin pääkirjaston lehtilukusaliin on tilattu valokuvausaiheinen Digikuva-lehti, jonka vuosikerran 2016 ja 2017 kaikki numerot olivat heinäkuussa 2017 kirjastojärjestelmän mukaan lainassa. Rauman lehtilukusaliin kannattaisi tilata Digikuva-lehti ensi vuodeksi ja seurata, miten lukijat reagoivat kyseiseen lehteen.

Musiikkilehtiä ei ole säilytetty kuin pari vuotta Rauman lehtilukusalissa. Poikkeuksena Rondo Classica, joka säilytetään ohjeen mukaan Raumalla vuodesta 2004. Silti varastosta löytyi vasta vuosikerta 2009, joten ilmeisesti poistot eivät olleet päivittyneet lehtiohjeeseen asti. Porin lehtilukusalissa lainausluvut ovat suunnilleen pysyneet samana reiluna kymmenkuntana viimeisissä vuosikerroissa, mutta tilastopiikkinä vuosikerran 2013 lehtiä on lainattu viisikymmentä kertaa. Raumalla vuosikerran 2016 numeroita oli lainattu yhteensä kaksi kertaa. Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa, joten lainausten valossa sen käyttö on vähäistä. (Liite 3.) Tämän aikakauslehden varastoiminen Rauman pääkirjastossa on tarpeetonta.

Siirto- ja varastointivirheitä löytyi yllättävän paljon aikakauslehtien lainauslukuja las-
kiessa, kirjastorekisteriä ja lehtiluetteloja tutkiessa sekä varaston ja aikuistenosaston hyllyissä olevia aikakauslehtiä valokuvatessa. Rauman pääkirjaston kirjastojärjestelmään tallennettujen ja fyysisesti säilytettävien aikakauslehtien tietoja ei ole aiemmin tutkittu eikä verrattu keskenään. Varastoista löytyi aikakauslehtiä, joita ohjeen mukaan ei olisi kuulunut varastoida ja varastoon siirrettäväksi tarkoitettuja lehtiä oli-
kin poistettu kokoelmasta. Esimerkiksi Bike-lehteä ei pitäisi olla varastossa, mutta sieltä löytyivät vuosikerrat 2004, 2005 ja 2008. Vuosikerrat 2006–2007 on poistettu lehtiohjeen mukaisesti. Tällaisia virheitä löytyy todennäköisesti paljon lisää, jos rekisteristä ja hyllyiltä tutkittaisiin systemaattisesti vanhojen vuosikertojen lehtiä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

7.1 Yhteenveto käyttäjäkyselystä

Aikakauslehtikyselyn suosituimmat lehdet olivat Porissa Anna, Eeva, Avotakka ja Kotivinkki ja Raumalla Kotiliesi, Tieteen kuvalehti ja Tiede-lehti. Aiheina suosituimmat olivat käsityö, sisustus ja puutarha, harrasteet, tiede ja tietotekniikka. Uusia lehtiä toivottiin erityisesti käsityö-, sisustus-, musiikki- ja ruoka-aiheisia sekä Raumalla myös valokuvaus- ja retkeilyaiheisia lehtiä. Elle-lehti oli toivotuin lehti tilattavaksi molempien kirjastojen kokoelmiin, muut toiveet jakautuivat yksittäisiin aikakauslehtiin. Vieraskielisiä lehtiä kaivattiin eniten englannin kielellä ja ruotsinkielisiä lehtiä toivottiin toiseksi eniten. Yksittäisiä kielitoiveita olivat myös ranska, saksa, espanja, arabia, venäjä ja viro. E-lehtiin koskevia kysymyksiin vastattiin heikosti ja niitä oli käyttänyt minimaallinen osa vastaajista. Tilastojen mukaan e-lehtipalveluita oli käytetty yli 6 000 kertaa vuonna 2016, joten suurin osa niiden käyttäjistä ei ollut vastannut käyttäjäkyselyyn. Vastaajat pitivät enemmän painetusta aikakauslehdestä kuin digitaalisesta versiosta. Suurin osa sekä Porin että Rauman kyselyyn vastanneista oli tyytyväisiä nykyiseen aikakauslehtivalikoimaan.

Yleisten kirjastojen laatusuositus (2010, 51) ei täytynyt kummankaan kirjaston lehtivalikoimassa, vaan kokoelma oli huonontunut Satakirjastojen kokoelmastrategia käytäntöön -hankeraportista (Paala 2015, 10). Porin lehtikokoelma oli supistunut 11 kpl 1000 asukasta kohti ja Rauman kokoelma oli myös pienentynyt 14 kpl 1000 asukasta kohti. Laatusuosituksessa suositellaan, että laadukkaan, monipuolisen ja eri käyttäjäryhmien tarpeisiin vastaavassa lehtikokoelmassa on vuosikertoja 15–20 kpl tuhatta asukasta kohti.

Sekä Porin että Rauman pääkirjastossa lainatuin aikakauslehti oli Tieteen kuvalehti, joka tosin myös ilmestyy tiheämmin monet muut otantaan valitut lehdet. Muutkin vuosikerran 2016 suosituimmat lainatut lehdet olivat lähes samoja nimikkeitä molemmissa kirjastoissa, vain suosituimmuusjärjestys oli osittain eri. Porissa paljon lainattuja aikakauslehtiä olivat Hyvä terveys, Avotakka, Suomen kuvalehti, Tiede, National Geographic, Kippari, Antiikki & Design, Tuulilasi, Suomen luonto, Erä ja

Viherpiha ja Raumalla taas eniten lainattuja lehtiä olivat Suomen kuvalehti, Avo-
takka, Viherpiha, Hyvä terveys, Antiikki & Design, Kotipuutarha, Tiede, National
Geographic ja Kippari.

7.2 Kehittämisideoita ja Rauman aikakauslehtikokoelman muutosehdotuksia

Varastosta ja osastoilta kannattaisi poistaa sellaiset aikakauslehdet, joita kirjastoon
ei enää tilata. Sen lisäksi pitäisi tarkistaa järjestelmällisesti sekä kirjastojärjestel-
mästä että osastojen ja varastojen kirjahyllyistä, että kaikki lehtimateriaali tulee pois-
tetuksi sekä rekisteristä että fyysisesti eri osastoilta.

Ilmeisesti tiedonkulussa on ollut ongelmia, koska Rauman lehtiohje ja käytäntö lu-
kusalissa ja kirjaston puolella eivät ole aina olleet yhteneväisiä. Lukusalista siirre-
tään aikakauslehtiä kirjaston osastoille sen mukaan, miten lehtilukusalissa on tilaa
kaapeissa ja kuinka kysytyjä ne siellä ovat. Siksi eri lehtien vuosikerrat siirretään
eri vuosina. Esimerkiksi joistain lehdistä siirretään samana vuonna osastolle vuosi-
kerta 2012, toisista taas vuosikerta 2014 ja jostain vuosikerta 2015. Tulevaisuu-
dessa kannattaa opastaa kaikkia tarkistamaan listasta eri lehtien säilytysajat sekä
yhdenmukaistaa niitä. Ajantasainen lehtiohje pitäisi olla kaikkien sitä tarvitsevien
saatavilla.

Suurimman osan lehdistä voisi poistaa ja myydä suoraan lehtilukusalista eikä niitä
tarvitsisi siirtää osastolle lainattavaksi kuten tällä hetkellä tehdään. Lehtilukusalissa
on enemmän tilaa lehdille kuin aikaisemmin on ollut, koska lehtinimekemäärä on
vähentynyt. Raumalla lehtilukusalista siirrettiin noin kymmenen vuotta sitten aika-
kauslehtien vuosikertoja pääkirjaston aikuisten osastoille. Tarkoituksena oli tuoda
aikakauslehdet myös niiden asiakkaiden tietoisuuteen, jotka eivät käy lehtilukusa-
lissa. Ikävä kyllä asiakkaat eivät ole innostuneet lainaamaan lehtiä osastoilta. Lai-
naustietoja tarkasteltaessa huomattiin, että vain satunnaisesti on lainattu muutamia
lehtiä osastolle siirron jälkeen.

Siksi osastolle ei kannata siirtää säilytettäviä lehtiä, vaan suoraan varastoon. Rau-
malla aikakauslehtivuosikertoja on sidotettu kirjaksi vuoteen 2006 asti ja niitä on

ehkä kunnioitettu liikaakin ja varastoitu paljonkin sellaisia, mitä ei olisi ollut tarpeen säilyttää. Rauman pääkirjastossa olisi järkevää tarkastella lehtinimike kerrallaan sen säilytystarvetta ja -aikaa.

Tarpeellista olisi varastoida vain sellaisia ammattiala- ja tiedelehtiä, joiden artikkeleita opiskelijat ja muut tiedon tarvitsijat tarvitsevat välittömästi. Porin pääkirjastolla on aikakauslehtien säilytysvastuu, joten sieltä saadaan vanhempia aikakauslehtiä tarvittaessa asiakkaalle. Seutukuljetuksien määrä nousee viiteen kertaan viikossa syksystä 2017 lähtien, joten varastointia voi supistaa radikaalisti.

Lehtien varastointi- ja säilytysvastuun voisi siirtää aineistovastaavilta lukusalin henkilökunnalle ja lehtien tilauksista ja reklamaatioista vastaavalle sekä tarvittaessa konsultoida hankintaosaston johtajaa. Lukusalin henkilökunnalla on pitkälinen kokemus asiakkaiden tarpeista ja paljon tietoa eri alojen lehdistä, joten heidän ammatitaitoaan kannattaisi enemmän käyttää kokoelmanhoidossa.

Lainaustilastot osoittavat, että Rauman pääkirjaston kannattaisi säilyttää sisustuslehtiä kuluva ja viisi edellistä vuosikertaa eikä noudattaa Satakirjastojen luettelointityöryhmän ehdottamaa lyhyempää säilytysaikaa. Muissa aikakauslehdissä luettelointityöryhmän säilytysohjetta kannattaisi noudattaa, paitsi Rauman painopistealueiden lehdissä ja ajankuvan vuoksi säilytettävissä aikakauslehdissä.

Jos vanhoja vuosikertoja aiotaan edelleen säilyttää, niiden tietuetiedot pitäisi tarkistaa ja korjata ennen uuteen kirjastojärjestelmään siirtymistä. Aikakauslehdet on viety rekisteriin ainakin vielä 1990-luvulla koko vuosikerta yhtenä tietueena. Esimerkkinä Filatelisti-lehden vuosikerta 1990 on viety kirjastojärjestelmään yhtenä tietueena, jossa kaikki 10 numeroa on kirjattu eri niteiksi. (Kuva 4.) Jos lehti aiotaan säilyttää edelleen varastossa, kaikki numerot pitäisi tallentaa omiin tietueisiin sekä tarroittaa uudelleen. Siksi kannattaisi miettiä tarkkaan lehtinimike kerrallaan, onko järkevää käyttää tähän työaikaa vai poistaa lehdet kokoelmasta.

Tekijä		Luokka	69.71	Vuosi	1990
Nimeke	Filatelisti	Tunnus			
Osa	1990 : 1-10	Materiaali	Lehti		
aatavuustiedot	Luettelointitiedot	Niteet	Hankinnat	Osakohteet	Oheismateriaalit
			Lainat	Varaukset	Viittaukset
Löytyneitä: 10					
lankinta...	Kotipiste	Osasto	Hylly	Tila	Viivakoodi
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590019684R V
1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590029684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590039684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590049684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590059684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590069684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590079684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590089684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590099684R V
.1.2002	Rauman pääkirjasto	Varasto		Hyllyssä	>>182883590109684R V

Kuva 3. Filatelisti-lehden koko vuosikerta yhtenä tietueena.

Yhteistyö Porin ja Rauman pääkirjastojen välillä vähemmän kysytyissä ja lainatuissa aikakauslehdissä voisi olla taloudellista ja järkevää. Koska kuljetukset kirjastojen välillä muuttuvat arkisin päivittäisiksi eivätkä varaukset maksa asiakkaalle mitään, heitä voitaisiin kannustaa varaamaan lainattavia aikakauslehtiä. Tämä onnistuu vain, jos lukijalle artikkelit, ohjeet ja lehtien muu sisältö ovat kiinnostavia eikä niiden tuoreus ole kaikista tärkeintä.

Näin lukusalit voisivat tilata enemmän marginaalisia lehtiä, joita voitaisiin kierrättää Porin ja Rauman pääkirjastojen lukusalien välillä. Esimerkkinä vieraskieliset kieltenoppimiseen sopivat helppolukuiset ”juorulehdet” ja vieraskieliset käsityölehdet, joita myös asiakaskyselyssä toivottiin. Tällainen yhteistyö vaatisi asiakkaille tiedottamista, opastamista ja kannustamista varausten tekemiseen. Kokeilua pitäisi jatkaa muutaman vuoden ajan, ja testata sen toimivuutta.

Erytesesti nuoremmalle väestölle voitaisiin markkinoida lehtilukusalin palveluita ja tiedottaa niistä, koska ilman heitä katoaa tulevaisuudessa lehtilukusalista asiakkaat. Porin ja Rauman lehtilukusalien henkilökunta voisivat tutustua toistensa työpisteisiin ja samalla suunnitella yhteistä Satakirjastojen aikakauslehtikampanjaa, jossa opastettaisiin myös e-lehtipalveluiden käyttöön. Kummassakaan pääkirjastossa lehtilukusali ja niiden lehdet eivät ole keskeisellä paikalla, vaan Porissa pitää mennä toiseen kerrokseen ja Raumalla erilliseen siipeen. Voitaisiin kokeilla tuoda aikakauslehtiä kirjaston puolelle esimerkiksi näyttelyihin ja muutenkin tuoda niitä enemmän esille.

Luultavasti iso osa hyviä aikakauslehtiä jää lukematta vain sen takia, ettei niitä huomata etsiä hyllystä. Ehkä Rauman lehtilukusalissa kannattaisi kokeilla ryhmittää saman aiheiset lehdet vierekkäin. Esimerkiksi ryhmittelyä voisi testata osalla aikakauslehdistä, esimerkiksi sijoittamalla auto-, moottoripyörä- ja venelehdet sekä saman alan harrastelehdet ja sisustuslehdet lähelle toisiaan ja reilunkokoinen kyltti kertomaan uudesta ryhmitelystä.

Pienimuotoisia lehtikyselyitä kannattaisi tehdä vuosittain ja kysyä vain kolmea asiaa: "mitä lehtiä luet" ja "mitä lehtiä haluaisit lukea" sekä "käytätkö e-lehtipalveluita". Käyttäjäkyselystä ei ole syytä rajata sanomalehtiä pois, vaan kannattaa ottaa mukaan koko lehtilukusalin lehtikokoelma. Kyselyn voisi toteuttaa myös englanniksi ja katsoa, miten paljon siihen tulisi vastauksia. Tällaisen pienen ja yksinkertaisen kyselyn etuna olisi, että henkilökunta saisi nopeasti ja helposti selvitettyä asiakkaiden mielipiteet ja tarvittaessa muokattua lehtilukusalin valikoimaa vuosittain lehtitilauksia tehdessä.

Yleensäkin muutoksista tiedottamista kannattaisi lisätä, sillä ainakaan Rauman lukusalissa ei ole ollut tapana listata asiakkaille, mitä uusia lehtiä on tilattu ja minkä lehtien tilauksia ei enää uusita. Asiakkaat ovat huomanneet lehden lakkautuksen vasta, kun eivät löydäkään tiettyä lehteä ja tulevat kysymään sitä henkilökunnalta. Lehtimuutokset kannattaisi laittaa ilmoitustaululle ja lukupöydille jo siinä vaiheessa, kun suunnitellaan seuraavan vuoden lehtitilaukset. Näin ei vahingossa lopetettaisi sellaisen lehden tilaamista, jota luetaan.

Lehtikyselyn voisi toteuttaa myös kiinnittämällä jokaiseen aikakauslehteen paperilapun, johon lehden lukija merkkää viivan lehden luettuaan. Näin tukkimiehen kirjanpidolla saataisiin kattava aineisto luetuista ja lukemattomista aikakauslehdistä. Sitä voisi kokeilla ainakin kerran ja testata suostuvatko lukijat toteuttamaan kyselyn sillä tavoin.

7.3 Tulevaisuuden näkymät

Syitä aikakauslehtien lukemisen ja lainaamisen vähentymiseen kirjastossa on varmasti monia, kuten esimerkiksi ihmisten ajankäytön muutokset. Myöskin lukutottumukset ovat muuttuneet. Aiemmin luettiin lehtiä muun muassa julkisissa liikennevälineissä, matkoilla ja odotustiloissa, kun nykyään käytetään matkapuhelinta ”ajantappamiseen”.

Asiakaskyselyvastausten perusteella lehtilukusalien käyttäjien ikä on korkea. Erityisesti Rauman kyselyssä alle 36-vuotiaiden osuus on marginaalisen pieni, muttei se Porin kyselyssäkään ollut kuin hiukan korkeampi. Loppuuko tulevaisuudessa lukusaleista asiakkaat, kun vanhempi asiakaskunta ikääntyy eikä nuoremmalla sukupolvella ole tarvetta/kiinnostusta/opittua tapaa lukea aikakauslehtiä? E-lehtiä luetaan tilastojen valossa yhä enemmän, mikä voisi selittää osittain nuorempien asiakkaiden kadon lukusaleista. Tilannetta kannattaisi seurata tulevissa asiakaskyselyissä.

Useimmat Rauman pääkirjaston lehtilukusalin kyselyyn vastanneista eivät olleet valmiita lukemaan e-lehtiä, mutta avoimissa kommentteissa niitä muutama toivoi. Kokeiluna kannattaisi ostaa vuodeksi joko Pressdisplay, Zinio tai Flipster ja opastaa sen käyttöä asiakkaille. Koska osa Satakirjastojen kirjastoista tarjoaa kahta ensimmäistä e-lehtipalvelua, niin Flipsterin tilaaminen laajentaisi e-lehtikokoelmaa asiakkaille, jos heillä on palveluja tarjoavien kirjastojen kirjastokortit käytössä. Flipsteristä löytyy sellaisia englanninkielisiä aikakauslehtiä, joita käyttäjäkyselyssä toivottiin kuten esimerkiksi käsityölehtiä. Käyttötilasto ei tule olemaan korkea, jos asiakkaille ei kerrota kirjaston tarjonnasta ja uusista palveluista. Myös informaattikko Aino Ketonen (2017) Yleisten kirjastojen konsortioista painotti sähköpostihaastattelussa, että kirjastojen tarjoamista e-palveluista pitäisi ja kannattaisi tiedottaa enemmän ja esitellä niitä.

Toisena syynä lehtilukusalien käytön vähentymisessä voi olla myös lehtikustantajien omat digilehti/näköislehtipalvelut, joita lehtien tilaajat, jäsenet tai lisenssin ostaneet voivat lukea internetin kautta missä ja milloin vain lukijalle itselleen sopii. Esimerkiksi Sanoma Media Finland Oy [viitattu 29.5.2017] tarjoaa tilaajilleen rajattoman lukuoikeuden viiteentoista kustantamaansa aikakauslehteen. (Me Naiset, Glo-

ria, Glorian koti, Glorian ruoka & viini, Meidän perhe, Vauva, Hyvä terveys, ET sisarlehtineen, Kodin kuvalehti, Sport, Suuri käsityö, Tiede, Cosmopolitan). Näin kirjastoa välityskanavana ei välttämättä enää tarvita, mutta silloin kansalaisten tasapuolinen mahdollisuus eri medioiden käyttöön voi vaarantua. Se ei taas olisi yhteiskunnallisesti tasa-arvoista.

Tasapuolisuuden turvaamiseksi on onneksi keinoja. Esimerkiksi Yleisten kirjastojen konsortion tavoitteena on tarjota kirjastoille kotimaisten e-lehtien etäkäyttöinen palvelu, jota kirjastojen asiakkaat ovat toivoneet. Vaihtoehtojen vähäinen määrä ja pitkälliset neuvottelut ovat toistaiseksi aiheuttaneet ongelmia tavoitteen saavuttamiseen. Lisäksi e-aineistopalvelut kehittyvät nopeasti ja niiden tulevaisuutta on vaikea ennustaa. (Ketonen 2017.)

Informaatikko Aino Ketosen (2017) mielestä sisältöjen käyttäminen internetin kautta yleistyy ja siksi e-aineistot ovat entistä tärkeämpiä myös yleisille kirjastoille. Kirjastojen tulisi seurata aktiivisesti ihmisten vapaa-ajan käyttötottumuksia, koska ne vaikuttavat heidän odotuksiinsa yleisten kirjastojen tarjoamiin palveluihin. Hänen tulevaisuudenkuvassaan e-aineistot korvaavat ainakin osittain painetun aineiston myös yleisissä kirjastoissa.

Tulevaisuudessa varmasti painetun aineiston käyttö vähenee, mutta säästösyistä ei kannattaisi vähentää ainakaan vielä radikaalisti painettujen aikakauslehtien tilaamista. Suurin osa asiakaskyselyn vastaajista halusi edelleen lukea painettua aikakauslehteä, joten niiden valikoimaa ei saisi supistaa e-lehtipalveluiden laajentuessa. Lehtilukusalit ovat olleet aina osa kirjastoja, asiakkaat toivovat jokaisessa kyselyssä aukioloaikojen laajentamista ja se on yksi suosituimmista kirjaston käyttömuodoista. E-lehtipalveluilla ei saa korvata perinteistä painettua lehteä, niin kauan kuin asiakkaat niitä lukevat.

Monet ulkopuoliset muutokset vaikuttavat kirjastojenkin asiakaspalveluun. Esimerkkinä kirjastoista riippumattomasta asiakaspalvelun heikennyksestä on Postin päätös jättää jakamatta lehtiä tiistaisin. Jää nähtäväksi, miten se vaikuttaa asiakkaiden lukutottumuksiin ja lehtilukusalien käyttöön, mutta ei se ainakaan tule parantamaan käyttöastetta.

LÄHTEET

- Aikakauslehtien lukeminen 2010–2015. Ei päiväystä. [Excel-taulukko]. Tilastokeskus. [Viitattu 8.3.2017]. Saatavana: http://pxweb2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/data/318.xls
- Aikakauslehtinimikkeet ilmestymistiheyden ja kielen mukaan 1938–2015. Ei päiväystä. [Excel-taulukko]. Tilastokeskus. [Viitattu 8.3.2017]. Saatavana: http://pxweb2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/data/301.xls
- Aikakausmedia.4.9.2013. Mikä on aikakauslehti?.[Verkkosivusto]. [Viitattu 30.3.2017]. Saatavana: <http://www.aikakauslehdet.fi/Etusivu/Mediakasvatus/Oppimateriaalit/Asiaa-aikakauslehdesta/>
- Avaintiedot. 2017 [Verkkosivusto]. Rauman kaupunki. [Viitattu 14.3.2017]. Saatavana: <https://www.rauma.fi/kaupunki-ja-hallinto/tietoa-raumasta/avaintiedot/>
- Evans, G. E. & Saponaro, M.Z 2005. Developing library and information center collections. 5. p. Westport, Conn.: Libraries Unlimited.
- FinELib.17.2.2017. PressReader -tilaajat. [Verkkosivusto]. Helsinki: Kansalliskirjasto. [Viitattu 27.4.2017]. Saatavana: <https://www.kivi.fi/display/finelib/PressReader+tilaajat>
- Granfors, H. 1959. Porin kaupunginkirjasto 1858–1958. Pori. Porin kaupunginkirjasto
- Haatainen, M. 16.3 –21.3.2017. Kysymyksiä Rauman pääkirjaston aikakauslehdistä. [Henkilökohtainen sähköpostiviestiketju]. Vastaanottaja: Maria Hannula. [Viitattu 26.3.2017].
- Hara, K. 2017. Kirjastopalveluiden johtaja. Rauman kaupunginkirjasto. Haastattelu.31.8.
- HE 238/2016. Kirjastolaki
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus.9.uud.p. Helsinki: Edita.
- Hietala, M. 1999. Kirjastojen perustaminen: Historiallista taustaa. Teoksessa: I.Mäkinen (toim.) Kirjastojen vuosisata: yleiset kirjastot Suomessa 1900-luvulla. Helsinki: BTJ.9–28
- Hyytinen, M. 27.3.2017a. Rauman kaupunginkirjaston kokoelmahoidon painopistealueet. [Henkilökohtainen sähköpostiviestiketju]. Vastaanottaja: Maria Hannula. [Viitattu 27.3.2017].

Hyytinen, M. 11.5.2017b. Lehtien siivous. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastanottaja: Maria Hannula. [Viitattu 30.5.2017].

Hyvät kirjastot teitillä” – Satakunnan alueen kirjastojen käyttötutkimus.2007. [Verkojulkaisu]. Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. [Viitattu 12.3.2017]. Saatavana: <http://pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kirjasto/julkaisut/5vneATd0H/kayttotutkimus2007.pdf>

Joukkoviestimet 2013. 2014. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 30.3.2017]. Saatavana: http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyklt_jvie_201300_2013_10433_net.pdf#_ga=1.161768885.826923690.1490883695

Juhola, M. 2017. Kirjastohoitaja. Porin kaupunginkirjasto. Haastattelu. 22.3.

Kaupunkilaiset ja kirjasto 2007 - Porilaisten mielipiteet kaupunginkirjaston palveluista.2007. [Verkojulkaisu]. Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. [Viitattu 12.3.2017]. Saatavana: <http://pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kirjasto/julkaisut/5vne9p1X9/asukaskysely2007.pdf>

Ketonen, A. Informaatikko. Yleisten kirjastojen konsortio. Sähköpostihaastattelu. 26.4.2017.

Kirjastojen linkit tiedonhakuun. 26.1.2017. Info [Verkkosivusto]. Helsinki: Makupalat.fi. [Viitattu 27.4.2017]. Saatavana: <http://www.makupalat.fi/fi/info>

Kivikuru, U. 2012. Aikakauslehdistö. Teoksessa: K. Nordenstreng & O. Wiio (toim.) Suomen mediamaisema. 3. uud. p. Tampere: Vastapaino, 101–120

Kultti. Ei päiväystä. Kultin jäsenlehdet. [Verkkosivu]. Kulttuuri- mielipide- ja tiedelehtien liitto. [Viitattu 8.3.2017]. Saatavana: <http://www.kultti.net/lehdet>

Kuntien avainluvut. 2017. [Verkkosivusto]. Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 12.3.2017]. Saatavana: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/api/v1/fi/Kuntien_avainluvut/2017/kuntien_avainluvut_2017_viimeisin.px

Käsitteet. [Ei päiväystä]. Aikakauslehti. [Verkkosivusto] Helsinki: Tilastokeskus. [Viitattu 5.4.2017]. Saatavana: <http://www.stat.fi/meta/kas/aikakauslehti.html>

Levikkitalastot.31.3.2017. [Verkkosivusto]. Helsinki: MediaAuditFinland. [Viitattu 4.4.2017]. Saatavana: <http://mediaauditfinland.fi/levikit/tilastot/>

Lukusali muuttaa Valtakadulle. 1984. Länsi-Suomi 8.2.1984, 37.

Maakuntakirjastotoiminta. 2016. [Verkojulkaisu]. Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. [Viitattu 15.3.2017]. Saatavana: http://pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kirjasto/maakuntakirjasto/rJN4Z78IL/Maakuntakirjastotoimintakertomus_2016.pdf

Maakuntakirjastotoiminta. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Porin kaupunki. [Viitattu 20.3.2017]. Saatavana: <http://pori.fi/kirjasto/maakuntakirjastotoiminta.html>

Mäkinen, I. 2009. Kirjastot ennen kansallisuusaatetta: Yleisten kirjastojen esihistoria 1800-luvun alkuun. Teoksessa: I. Mäkinen, (toim.) Suomen yleisten kirjastojen historia. Helsinki: BTJ. 13–72

Nuotio, E. 27.3.2017. Pressreaderin tilastot. [Henkilökohtainen sähköpostiviestiketju]. Vastaanottaja: Maria Hannula. [Viitattu 27.3.2017].

Pori-info. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Porin kaupunki. [Viitattu 14.3.2017]. Saatavana: <http://www.pori.fi/pori-info.html>

Porin ja Rauman aikakauslehtien lainaus. 13.5.2017 [Excel-tilaus]. [Viitattu 13.5.2017].

Porin kaupunginkirjaston asiakaskysely 2015. 2015. [Verkojulkaisu]. Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. [Viitattu 14.3.2017]. Saatavana: http://pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kirjasto/julkaisu/kL8CJHT1d/Porin_kaupunginkirjaston_asiakaskysely_2015.pdf

Rauma. 2017 [Verkkosivusto]. Rauman kaupunki. [Viitattu 15.3.2017]. Saatavana: <https://www.rauma.fi/>

Rauman kaupunginkirjaston historia. 2016. [Verkkosivusto]. Rauman kaupunki. [Viitattu 15.3.2017]. Saatavana: <https://www.rauma.fi/kirjasto/aukioloajat-ja-kirjastot/rauman-kaupunginkirjaston-historia/>

Paala, T. 2015. Satakirjastojen kokoelmien analyysi sekä maakunnallinen kokoelmastrategia. Satakirjastojen kokoelmastrategia käytäntöön -hankeraportti. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 15.3.2017]. Saatavana: http://pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kirjasto/7T40GsmWP/Kokoelma-analyysi_2015_raportti.pdf

Sanoma Media Finland Oy. Ei päiväystä. Digilehdet. [Verkkosivusto]. [Viitattu 29.5.2017]. Saatavana: <https://www.digilehdet.fi>

Satakirjastojen asiakaskysely 2017. 2017. [Verkojulkaisu]. Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. [Viitattu 2.8.2017]. Saatavana: <https://www.satakirjastot.fi/documents/10974/0/Satakirjastojen+asiakaskysely+2017/42d8907d-09c1-49e0-9ab9-51cd880a3f65>

- Satakirjastojen kokoelmastrategia vuosille 2016-2018. 2015.[Verkkojulkaisu]. Porin kaupunginkirjasto – Satakunnan maakuntakirjasto. [Viitattu 27.3.2017]. Saatavana: <http://pori.fi/material/attachments/hallintokunnat/kirjasto/4i69Y29jt/Kokoelmastrategia2015.pdf>
- Satakirjastot. Ei päiväystä. Ohjeet: E-lehdet. [Verkkosivusto]. Satakirjastot-yhteisjärjestelmä. [Viitattu 26.3.2017]. Saatavana: https://www.satakirjastot.fi/web/arena/ohjeet/-/asset_publisher/RMfPCs4FxFtqO/content/e-lehdet?inheritRedirect=false&redirect=https%3A%2F%2Fwww.satakirjastot.fi%2Fweb%2Farena%2Fohjeet%3Fp_p_id%3D101_IN-STANCE_RMfPCs4FxFtqO%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_pos%3D2%26p_p_col_count%3D4
- Satakuntaliitto. 2017. Satakunnassa on 17 kuntaa (2017). [Verkkosivusto]. [Viitattu 14.3.2017]. Saatavana: <http://www.satakuntaliitto.fi/kunnat>
- Suomen pinta-alat kunnittain. 1.1.2017. [Verkkojulkaisu]. Maanmittauslaitos. [Viitattu 12.3.2017]. Saatavana: http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/maanmittauslaitos.fi/files/attachments/2017/02/alat17_su_nimet.pdf
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 2016a.E-aineistot. [Verkkosivusto]. Kirjastot.fi. [Viitattu 27.4.2017]. Saatavana: <http://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=1&years=2016&stats=57%2C59%2C60%2C62>
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 2016b.Aikakauslehtikokoelmien muutokset. [Verkkosivusto]. Kirjastot.fi. [Viitattu 3.4.2017]. Saatavana: <http://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=261,288&years=2006,2016&stats=1,54#results>
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 2016c.Aikakauslehdet ja e-lehtien käyttökerat. [Verkkosivusto]. Kirjastot.fi. [Viitattu 7.5. 2017]. Saatavana: <http://tilastot.kirjastot.fi/?orgs=10%2C41%2C53%2C100%2C111%2C137%2C145%2C231%2C261%2C281%2C288%2C323%2C363%2C375%2C396&years=2016&stats=54%2C60%2C108#results>
- Toimipaikat. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. Porin kaupunki. [Viitattu 15.3.2017]. Saatavana: <http://pori.fi/kirjasto/toimipaikat.html>
- Uudet ja lopetetut aikakauslehdet 2001–2015. Ei päiväystä. [Excel-taulukko]. Tilastokeskus. [Viitattu 8.3.2017]. Saatavana: http://pxweb2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/data/302.xls
- Vainikainen, L.12.4.2017.Lehtien siivous. [sähköpostiviesti]. [Viitattu 20.5.2017].

Vatanen, P.1999. Säätö-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan: Kirjastot amerikkalaistuvat. Teoksessa: I.Mäkinen (toim.) Kirjastojen vuosisata: yleiset kirjastot Suomessa 1900-luvulla. Helsinki: BTJ.29–94

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Finn Lectura.

Yleisten kirjastojen laatusuositus. 2010. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö [15.3.2017]. Saatavana: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/OKM20.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Porin ja Rauman pääkirjastojen aikakauslehtikysely

Liite 2. Aikakauslehtikyselyn vastaukset

Liite 3. Aikakauslehtien lainaustilastot

Liite 1 Porin ja Rauman pääkirjastojen aikakauslehtikysely

Porin ja Rauman pääkirjastojen aikakauslehtikysely 2017

Vastaamalla kyselyyn vaikutat siihen, mitä aikakauslehtiä kirjastot tarjoavat luettavaksesi. Kerro meille, mitä lehtiä itse luet, haluaisit lukea ja käytätkö kirjaston tarjoamia digitaalisia e-lehtipalveluita. Näin kirjastot pystyvät jatkossakin tarjoamaan kiinnostavia ja monipuolisia aikakauslehtiä. Tämä kysely on osa jatko-opintojeni opinnäytetyötä ja se on tehty yhteistyössä Porin ja Rauman pääkirjastojen kanssa. Terveisin Maria Hannula

1. Vastaatko Porin vai Rauman pääkirjaston kyselyyn?

(Jos haluat vastata molempiin, niin täytä molemmista kirjastoista oma kyselylomake)

1. Pori
2. Rauma

2. Ikä

1. alle 18
2. 18 – 25
3. 26 – 35
4. 36 – 45
5. 46 – 55
6. 56 – 65
7. 66 – 75
8. yli 75

3. Sukupuoli

1. Mies
2. Nainen
3. Muu

4. Kotipaikka

1. Pori
2. Rauma
3. Muu, mikä _____

5. Elämäntilanne

1. Työssä
2. Työtön
3. Opiskelija/koululainen
4. Eläkeläinen
5. Kotiäiti tai -isä
6. Muu

6. Koulutus (Valitse korkein suoritettu koulutusaste)

1. Vielä koulussa
2. Kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu
3. Ammattikoulu tai -kurssi/lukio/ ylioppilas
4. Opistotason ammatillinen koulutus
5. Alempi korkea-aste
6. Ylempi korkea-aste
7. Tutkijakoulutus
8. Muu

7. Kuinka usein luet kirjaston aikakauslehtiä? Joko kirjastossa tai kotiin lainaamiasi

1. Päivittäin/ lähes joka päivä
2. 1-2 kertaa viikossa
3. 1-2 kertaa kuukaudessa
4. 1-4 kertaa vuodessa
5. Harvemmin kuin kerran vuodessa
6. En osaa sanoa

8. Mitä aikakauslehtiä haluat edelleen tulevan lehtilukusaliin?

---

9. Minkä aiheisia uusia aikakauslehtiä toivoisit lehtilukusaliin? Voit valita useampia vaihtoehtoja

1. Asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito
2. Ammattiin liittyvät, mikä ala _____
3. Auto, moottoripyörä ja veneily
4. Harraste, mikä _____
5. Kulttuuri
6. Maa- ja metsätalous
7. Naisten lehtiä
8. Perhe- ja yleisaikakauslehtiä
9. Tiede
10. Tietotekniikka
11. Uskonnolliset
12. Muu, minkälaisia _____

1. Onko joku tietty aikakauslehti, jonka toivoisit tulevan lehtilukusaliin? Voit ehdottaa useita aikakauslehtiä

---

2. Kaipaatko vieraskielisiä aikakauslehtiä jollain tietyllä kielellä?

1. Kyllä,
minkä kielisiä _____

2. En

3. Luetko kirjaston tarjoamia e-aikakauslehtiä? Vastaa myöntävästi vain, jos luet Pressreaderin, Zinion tai eMagzin kautta aikakauslehtiä

1. Kyllä

2. En

4. Kuinka usein luet e-aikakauslehtiä? Vastaa tähän vain, jos vastasit myönteisesti edelliseen kysymykseen

1. Päivittäin/ lähes joka päivä

2. 1-2 kertaa viikossa

3. 1-2 kertaa kuukaudessa

4. 1-4 kertaa vuodessa

5. Muu vaihtoehto, mikä _____

6. En osaa sanoa

5. Luetko mieluummin aikakauslehteä

1. Painettuna

2. E-lehtenä

3. Ei mielipidettä

6. Mitä kotimaisia aikakauslehtiä haluaisit lukea e-lehtenä? Käytettävissä vain kirjaston tiloissa, eMagz-palvelussa ei ole mahdollisuutta kotikäyttöön

---

---

7. Mitä mieltä olet pääkirjaston aikakauslehtivalikoimasta? Arvioi arvoasteikolla 1-5, 6 = ei mielipidettä

1 = huono   2   3   4   5 = erinomainen   6 = ei mielipidettä

8. Lukisitko vieraskielisiä e-lehtiä, jos Rauman kaupunginkirjasto tarjoaisi niitä?

Vain Rauman kirjaston käyttäjäkyselyn vastaajille!

1. Kyllä

2. En

3. Ei mielipidettä

9. Voit antaa kehitysehdotuksia koskien lehtilukusalia tai kirjaston aikakauslehtiä

Kiitos vastauksestasi!

Liite 2. Aikakauslehtikyselyn vastaukset

Osassa vastauksissa on myös eritelty päivittäin/ lähes joka päivä/1-2 kertaa viikossa kirjaston aikakauslehtien käyttäjien vastaukset

1. Vastaatko Porin vai Rauman pääkirjaston kyselyyn

	Pori	Rauma	Yhteensä
Kaikki vastaajat	48	71	119
Vähintään kerran viikossa	25	31	56
- Osuus kaikista vastaajista	52 %	44 %	47 %

2. Ikä

Ikä	Kaikki vastaajat (119)				Vähintään kerran viikossa (56)			
	Pori (48)		Rauma (71)		Pori (25)		Rauma (31)	
alle 18	2	4 %	1	1 %	2	8 %	0	
18 – 25	1	2 %	4	6 %	0		0	
26 – 35	3	6 %	9	13 %	1	4 %	1	3 %
36 – 45	7	15 %	8	11 %	3	12 %	4	13 %
46 – 55	14	29 %	13	18 %	5	20 %	7	23 %
56 – 65	10	21 %	23	32 %	6	24 %	13	42 %
66 – 75	9	19 %	10	14 %	6	24 %	5	16 %
yli 75	2	4 %	3	4 %	2	8 %	1	3 %

3. Sukupuoli

	Kaikki vastaajat (119)		Vähintään kerran viikossa (56)	
	Pori (48)	Rauma (71)	Pori (25)	Rauma (31)
Mies	14	32	11	14
Nainen	31	36	11	15
Muu	3	3	3	2

4. Kotipaikka

Paikkakunta	Kaikki vastaajat (119)		Vähintään kerran viikossa (56)	
	Pori (48)	Rauma (71)	Pori (25)	Rauma (31)
Pori	40	0	20	0
Rauma	0	69	0	31
Ulvila	2	0	0	0
Nakkila	1	0	1	0
Huittinen	1	0	1	0
Honkajoki	1	0	1	0
Isojoki	1	0	0	0
Kokemäki	1	0	1	0
Pyhäranta	1	1	1	0
Eurajoki	0	1	0	0

5. Elämäntilanne

	Kaikki vastaajat (119)		Vähintään kerran viikossa (56)	
	Pori (48)	Rauma (71)	Pori (25)	Rauma (31)
Työssä	16	32	4	14
Työtön	8	8	6	2
Opiskelija/koululainen	5	5	3	1
Eläkeläinen	15	23	11	12
Kotiäiti tai -isä	0	1	0	1
Muu	4	2	1	1

6. Koulutus

	Kaikki vastaajat (116)		Vähintään kerran viikossa (55)	
	Pori (46)	Rauma (70)	Pori (24)	Rauma (31)
Vielä koulussa	1	1	1	0
Kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu	4	13	4	9
Ammattikoulu tai -kurssi/lukio/ ylioppilas	10	16	6	5
Opistotason ammatillinen koulutus	13	13	6	6
Alempi korkea-aste	8	14	2	7
Ylempi korkea-aste	6	12	4	4
Tutkijakoulutus	4	0	1	0
Muu	0	1		

7. Kuinka usein luet kirjaston aikakauslehtiä?

Vastaajien määrä: 117	Pori (47)	Rauma (70)
Päivittäin/ lähes joka päivä	6	11
1-2 kertaa viikossa	19	20
1-2 kertaa kuukaudessa	14	22
1-4 kertaa vuodessa	6	9
Harvemmin kuin kerran vuodessa	2	8

8. Mitä aikakauslehtiä haluat edelleen tulevan lehtilukusaliin?

Vastaajien määrä (73)	Pori (33)	Rauma (40)		Pori (33)	Rauma (40)
Avotakka	5	4	Elektor	1	-
Anna	4	3	Erä	1	-
Eeva	4	3	Fillari	1	1
Kotivinkki	4	3	Filmihullu	1	-
Kodin kuvalehti	3	9	Glorian antiikki	1	2
Tiede	3	5	House & Garden	1	-
ET	3	3	Fit	1	-
Suomen kuvalehti	3	2	Hetku	1	-
Maalla	3	1	Glorian ruoka ja viini	1	-
Suuri käsityö	3	1	Hifimaailma	1	-

Vastaajien määrä (73)	Pori (33)	Rauma (40)		Pori (33)	Rauma (40)
Koti ja keittiö	3	-	Glorian koti	1	-
Mikrobitti	3	-	Guitar player	1	-
Apu	2	4	Ilmailu	1	-
Gloria	2	4	Juoksija	1	1
Kotiliesi	2	4	Kauneimmat käsityöt	1	-
Tieteen kuvalehti	2	3	Pienoismalli	1	-
Me naiset	2	2	Meidän mökki	1	-
Kauneus ja terveys	2	1	Kamera	1	-
Kuluttaja	2	1	Kuvittaja	1	-
Pellervo (kodin)	2	1	Meidän talo	1	-
Taito	2	1	Pellervo	1	-
Viherpiha	2	1	Radioamatööri	1	-
Kotimikro	2	-	Kotiliesi käsityö	1	-
Kulttuurivihkot	2	-	Kotipuutarha	1	-
Maku	2	-	Luontokuva	1	1
Novita	2	-	Meidän perhe	1	2
Resiina	2	-	Ottobre design	1	1
Riffi	2	-	Parnasso	1	1
Tieteen kuvalehti historia	2	-	Practical Electronics	1	-
Tähdet ja avaruus	2	-	Print & Media	1	-
Burda	1	1	Talouselämä	1	-
Akvaario	1	-	Sköna hem	1	-
Animalia	1	-	Steinerkasvatus	1	-
Antiikki ja Desing	1	-	Suomen luonto	1	1
Arvopaperi	1	-	Taika	1	-
Askartelulehdet	1	-	Takoja	1	-
Bibliophilos	1	-	Talo ja koti	1	1
Tee se itse	1	-	Minä olen	-	1
Retki	-	3	Mondo	-	1
Soundi	-	2	National Geographic	-	1
Vogue	-	2	Pelit	-	1
Cosmopolitan	-	1	Rumba	-	1
Episodi	-	1	Seura	-	1
Hyvä terveys	-	1	Suunnistaja	-	1
Image	-	1	Tekniikan maailma	-	1
Kaksplus	-	1	Time	-	1
Katso	-	1	Trendi	-	1
Latu ja polku	-	1	Tuulilasi	-	1
Leffahullu	-	1	Valitut Palat	-	1

Osassa vastauksia oli kirjattu vain aihealue:

	Pori	Rauma		Pori	Rauma
Käsityölehdet	5	5	Askartelu	-	1
Puutarhalehdet	4	4	auto/ajoneuvo	-	2
Sisustuslehdet	4	4	Harrastus	-	1
Matkailulehdet	2	-	Kauppa	-	1
Naistenlehdet	2	3	Kristillisiä lehtiä	-	1

	Pori	Rauma		Pori	Rauma
Helmityölehdet	1	-	Maatalous	-	1
Historialehdet	1	1	Moottoripyörälehtiä	-	1
Leivontalehdet	1	-	Perhe- ja lapsilehdet	-	2
Luontolehdet	1	1	Rakentaminen	-	1
Postimerkkilehdet (suomalaiset)	1	-	Terveyslehdet	-	1
Ruotsinkielisiä harrastelehtiä	1	-	venäjän-, ranskan- ja espanjankielisiä juorulehtiä (kieltenopiskelu)	-	1
Tiede lehdet	1	4	Antiikkilehtiä		1
Tietokonelehdet	1	1	Nykyiset lehdet		6
Valokuvalehdet	1	-			

9. Minkä aiheisia uusia aikakauslehtiä toivoisit lehtilukusaliin?

	Kaikki vastaajat (111)		Vähintään kerran viikossa (52)	
	Pori (45)	Rauma (66)	Pori (24)	Rauma (28)
Asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito	18	29	5	11
Auto, moottoripyörä ja veneily	4	10	4	6
Kulttuuri	11	19	5	7
Maa- ja metsätalous	-	3	-	3
Naisten lehtiä	15	14	6	7
Perhe- ja yleisaikakauslehtiä	9	12	5	4
Tiede	17	24	6	8
Tietotekniikka	7	12	6	6
Uskonnolliset	3	5	1	2
Ammattiin liittyvät, mikä ala				
- ICT	1	-	1	-
- Terveystieteet	1	2	-	2
- Laivanrakennus	-	1	-	1
- Talous	-	3	-	1
- Opetus	-	1	-	1
- Nuorisotyö	-	1	-	-
Harraste, mikä				
- Käsityöt	7	10	3	3
- Askartelu	2	2	1	-
- Musiikki	2	1	2	-
- Ruoka	2	2	1	-
- Sisustus	2	2	1	1
- Elektroniikka	1	-	1	-
- Historia	1	-	1	-
- Jääkiekko	1	-	1	-
- Kielten opiskelu	1	-	1	-
- Kirjallisuus	1	-	1	-
- Maisema	1	-	1	-
- Posliinimaalaus	1	-	-	-
- Psykologia	1	-	-	-
- Puutarha	1	1	-	-
- Rautatie-aihe	1	-	1	-
- Rikokset	1	-	-	-
- Taide	1	1	1	-
- Urheilu	1	1	1	1
- Yhteiskunta	1	-	-	-

	Kaikki vastaajat (111)		Vähintään kerran viikossa (52)	
	Pori (45)	Rauma (66)	Pori (24)	Rauma (28)
- Valokuvaus	-	6	-	2
- Retkeily	-	3	-	1
- Liikunta	-	2	-	-
- Antiikki	-	1	-	-
- Astrologia	-	1	-	-
- Kansan- ja paritanssi	-	1	-	-
- Kitara- ja Pop- ja rocklehtiä	-	1	-	-
- Luonto	-	1	-	-
- Nypläys	-	1	-	-
- Pyöräily	-	1	-	-
- Snooker	-	1	-	1
- Terveys	-	1	-	-
- Viini	-	1	-	-

Vastaukset sukupuolen mukaan

Naisten vastauksia	Pori (29)	Rauma (32)
Asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito	16	15
Naisten lehtiä	15	13
Harraste+	12	15
Tiede	11	7
Perhe- ja yleisaikakauslehtiä	7	9
Kulttuuri	6	10
Uskonnolliset	3	0
Ammattiin liittyvät	1	5
Tietotekniikka	0	1
Maa- ja metsätalous	0	0
Auto, moottoripyörä ja veneily	0	0

Miesten vastauksia	Pori (14)	Rauma (31)
Tietotekniikka	7	10
Harraste	6	13
Tiede	5	15
Kulttuuri	4	9
Auto, moottoripyörä ja veneily	3	10
Asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito	2	13
Perhe- ja yleisaikakauslehtiä	2	2
Ammattiin liittyvät	1	5
Uskonnolliset	0	5
Maa- ja metsätalous	0	3
Naisten lehtiä	0	1

Suosituimmat aiheet

Suosituimmuusjärjestys	Yhteensä (111)		
Harraste	47		
Asuminen, rakentaminen ja puutarhanhoito	47		
Tiede	41		
Kulttuuri	30		
Naisten lehtiä	29		

Perhe- ja yleisaikakauslehdet	21		
Tietotekniikka	19		
Auto, moottoripyörä ja veneily	14		
Ammattiin liittyvät	12		
Uskonnolliset	8		
Maa- ja metsätalous	3		

10. Onko joku tietty aikakauslehti, jonka toivoisit tulevan lehtilukusaliin? Voit ehdottaa useita aikakauslehtiä

Vastaajien määrä (44)					
Aikakauslehti	Pori	Rauma	Aikakauslehti	Pori	Rauma
Aku Ankka (lehtilukusaliin)	1		Stern	1	1
Alibi	1		Tekniikan historia	1	
Axess	1		Vävmagasinet (käsityö)	1	
Bead and button (käsityö)	1		Bass Player (kitaralehti)		1
Beadwork (askartelu)	1		Bodymad (ent. Body)		1
Deko	1		Båtnytt		1
Enemmän sisustuslehtiä	1		Damernas Värld		1
englanninkielinen kirjallisuuslehti (painettuna)	1		Elle		3
englanninkielisiä käsityölehtiä esim. Mollie Makes	1		Elle Decoration		1
Hemslödj (käsityö)	1		Guitar Blyes (oletettavasti Guitar Player)		1
Linux Format	1		House & Garden		1
Linux User & Developer	1		Kulmakivi		1
Maailman historia	1		Newsweek		1
Modern Patchwork Magazine (käsityö)	1		Sailing		1
Oma aika (yleislehti yli 50 v.)	1		Sukupuolentutkimus-lehti		1
Quilting Arts Magazine (käsityö)	1		The Wire musiikkilehti		1
Quilt-Magazin (käsityö)	1				
Sielunpeili	1	1	(suomenkielinen) virolainen käsityölehti, jonka nimeä vastaaja ei muistanut		1

Lisäksi vastaajat luettelivat aikakauslehtiä, joita tulee jo Porin pääkirjaston lukusaliin. Näitä olivat Maalla, Pellervo, Koti & keittiö, Talo ja koti, Viherpiha, Avotakka, Meidän mökki, Me naiset, Meidän perhe, Mökki (oletettavasti Meidän mökki) ja Seura. Rauman pääkirjaston lehtilukusaliin on tilattu Spiegel, Kodin kuvalehti, Kotiliesi, Sana, Soundi, Suuri käsityö, Time, Trendi ja Vogue, joita vastaajat toivoivat tilattavaksi.

11. Kaipaatko vieraskielisiä aikakauslehtiä jollain tietyllä kielellä?

	Kaikki vastaajat (104)		Vähintään kerran viikossa	
	Pori (43)	Rauma (61)	Pori (11)	Rauma (10)
englanti	10	15	5	7
ruotsi	4	6	4	2
ranska	1	3		1
saksa	2	2		1
espanja	1	2	1	1
arabia	-	1		
venäjä	-	1		
viro	-	1		
En kaippaa	28	40		

12. Luetko kirjaston tarjoamia e-aikakauslehtiä? Vastaa myöntävästi vain, jos luet Pressreaderin, Zinion tai eMagzin kautta aikakauslehtiä

	Kaikki vastaajat (111)		Vähintään kerran viikossa (51)	
	Pori (47)	Rauma (64)	Pori (24)	Rauma (27)
Kyllä	7	6	2	4
En	40	58	22	23

13. Kuinka usein luet e-aikakauslehtiä? Vastaa tähän vain, jos vastasit myönteisesti edelliseen kysymykseen

Vastaajien määrä (29)	Pori (15)	Rauma (14)
Päivittäin/ lähes joka päivä	1	1
1-2 kertaa viikossa	4	4
1-2 kertaa kuukaudessa	1	0
1-4 kertaa vuodessa	1	2
En osaa sanoa	7	6
Muu vaihtoehto	En koskaan	En tiennyt niiden olemassaolosta ennen

14. Luetko mieluummin aikakauslehteä

	Kaikki vastaajat (114)		Vähintään kerran viikossa (54)	
	Pori (48)	Rauma (66)	Pori (25)	Rauma (29)
Painettuna	41	56	24	25
E-lehtenä	2	4	0	2
Ei mielipidettä	5	6	1	2

Vastaukset sukupuolen mukaan

Vastaajien määrä (114)	Mies (45)	Nainen (63)	Muu (6)
Painettuna	34	57	6
E-lehtenä	4	2	-
Ei mielipidettä	7	4	-

Vastaukset ikäjakautuman mukaan

Ikä	alle 18 (3)	18 – 25 (4)	26 – 35 (12)	36 – 45 (14)	46 – 55 (26)	56 – 65 (32)	66 – 75 (18)	yli 75 (5)
Painettuna	3	4	8	13	21	27	16	5
E-lehtenä	0	0	1	1	1	2	1	0
Ei mielipidettä	0	0	3	0	4	3	1	0

15. Mitä kotimaisia aikakauslehtiä haluaisit lukea e-lehtenä? Käytettävissä vain kirjaston ti-loissa, eMagz-palvelussa ei ole mahdollisuutta kotikäyttöön

Vastaaajien määrä: 10	Pori	Rauma
Alibi	1	-
Anna	1	-
Rumba	-	1
Soundi	-	1
Suomen kuvalehti	1	2
Mahdollisimman monia	1	-
Voisiko laajentaa kotikäyttöön	1	-
Ts (tarkoittaakohan vastaaja Taloussanomia)	1	-

Lisäksi kaksi vastausta ei käsitelty kysymystä, joten ne hylättiin.

16. Mitä mieltä olet pääkirjaston aikakauslehtivalikoimasta? Arviointi arvoasteikolla 1-5, jossa 1 = huono ja 5 = erinomainen

	Kaikki vastaajat (113)				Vähintään kerran viikossa			
	Pori (48)		Rauma (65)		Pori (25)		Rauma (28)	
5 = erinomainen	18	38 %	20	31 %	11	44 %	8	29 %
4	21	44 %	26	40 %	9	36 %	12	43 %
3	6	13 %	12	18 %	4	16 %	8	29 %
2	0	-	2	3 %	0	-	0	-
1 = huono	1	2 %	0	-	1	4 %	0	-
ei mielipidettä	2	4 %	5	8 %	0	-	0	-

17. Lukisitko vieraskielisiä e-lehtiä, jos Rauman kaupunginkirjasto tarjoaisi niitä? Vain Rauman kirjaston käyttäjäkyselyn vastaajille

	Kaikki vastaajat (74)		Vähintään kerran viikossa
	Pori (11)	Rauma (63)	Rauma (27)
Kyllä	3	19	9
En	3	26	13
Ei mielipidettä	5	18	5

18. Voit antaa kehitysehdotuksia koskien lehtilukusalia tai kirjaston aikakauslehtiä

Porin kyselyyn vastaajien kehitysehdotuksia:

- Lukusali auki sunnuntaisin.
- Asun kaukana Porin kirjastosta, joten en käytä kirjastoa. Sen sijaan käytän sähköisiä palveluita: e-kirjoja, äänikirjoja ja lehtiä.
- Tietokantoja käyttöön, koska tiedonhaku hankalaa ja tietokannat niukkoja
- Vaikea keksiä parannuksia!
- Henkilökunta saisi huomauttaa rohkeammin henkilöitä, jotka esim. puhuvat puhelimeen tai kovaan ääneen lehtilukusalissa.
- Lukusoppeja, joissa olisi mukavampi istua kuin nykyisillä kovilla tuoleilla.
- Ikkunoihin selektiivikalvo, koska kesäisin liian kuuma tila.
- Monipuolinen valikoima. Keskustelu pitäisi sallia lehtilukusalissa. Täyttä hiljaisuutta haluaville lukijoille voitaisiin osoittaa oma hiljainen nurkkaus.
- Kännykkäkielto. Keskustelukerhot eivät kuulu lukusaliin.
- Ruokailu omalla alueella. Roskat ja tahrat jäävät pöydille.

Rauman kyselyyn vastaajien kehitysehdotuksia:

- Zinio Raumalle
- Joskus olen odottanut tunnin Eevan vapautumista enkä saanut sitä.
- Kesälauantaisin auki.
- Lehtiä saisi myös lukea kotona kirjastokortin tunnuksia käyttäen, kuten esimerkiksi Helsingin Sanomia ja aikakauslehtiä.
- Raumalla samat e-lehdet kuin Porissa ja kotikoneella lukien.
- Toivoisin listaa ja mainontaa mahdollisista vieraskielisistä e-kirjoista, joita voi lukea joko lehtilukusalissa tai tunnuksilla omasta kännykästä.
- Kunnallinen päätöksenteko/päätökset
- Pidemmät aukioloajat viikonloppuisin.
- Kännykät pois
- Hyvä paikka, kiitos!
- Lehdet ok. Asiakkaiden juttelu keskenään tai puhelimesta häiritsee. Lukurauha-kyltistä ei välitetä tai ei osata sitä lukea!
- Useampia tietokoneita rauhallisemmalla paikalla.
- Aukioloajat laajemmaksi
- Kahvinkeitin

Liite 3. Aikakauslehtien lainaustilastot

Lehden vuosikerta	Pori				Rauma			
	2016	2014	2012	2009	2016	2014	2012	2009
Tieteen kuvalehti	355	661	912		301	461	427	
Hyvä terveys	344	587	828	539	146	193	205	143
Avotakka	277	571	639		178	281	193	
Suomen kuvalehti	251	238	355		186	269	345	76
Tiede	199	414	234	472	81	169	143	161
National Geographic	168	184	266	299	80	103	110	97
Kippari	164	116	267	315	73	138	108	156
Antiikki & Design	155	275	288		134	171	147	
Tuulilasi	155	304	321	648	71	91	99	167
Suomen luonto	152	189	215	164	43	42	80	34
Erä	148	224	299	338	36	72	118	118
Viherpiha	131	297	437	660	152	139	143	182
Episodi	118	182			43	30		
Kotipuutarha	111	207	375	433	98	166	164	160
Metsästys ja kalastus	98	83	74	163	35	72	65	137
Antik & auktion	71	66	88		47	29	78	
Hifimaailma	70	182	279	222	19	28	57	156
Kamera	55	191	155	410	52	61	144	138
Parnasso	49	47	36	78	7	5	0	0
Mielenterveys/Mieli	49	91	23	-	0	9	4	-
Lakimies	28	13	17	28	0	0	5	11
Ilmailu	22	64	54	61	7	52	77	24
Psykologia	21	46	43		0	2	20	40
Rondo Classica	15	11	10	2	2	11	18	15
Filatelisti	15	35	16	35	0	2	5	15
Linnut	13	9	12	35	9	6	23	4
Taide	10	6	69	35	0	7	13	8
Genos	8	17	3	11	9	7	3	25
Kasvatus	5	28	101	87	27	81	52	105
Suomen lääkirilehti	5	36	44		7	14	37	
Hoitotiede	3	70	120	103	2	18	59	56
Politiikka	3	0	0	3	0	0	0	0
Lapsen maailma	1	11	114	66	10	22	6	5
Filmihullu	1	12	33	14	0	0	31	18
Arkkitehti	0	12	19	3	4	0	4	3
Aikuiskasvatus	0	15	40	48	0	4	24	-
Historiallinen aikakauskirja	0	7	3	17	0	34	2	4
Kaltio	0	0	2	3	0	0	0	0
Sosiologia	0	19	6	27	0	5	2	10
Suomen Shakki	0	0	2	8	0	6	0	0
Suomen shakkilehti	0	0	2	8	0	6	0	0
Virittäjä	0	1	0	22	0	0	20	3